

Nr 2
Mars 2015
Årg 48 30 kr

impuls

Studieförbundet
Vuxenskolans
tidning

Arkan Asaad berättar
om tvångsgiftet och
utfrysningen

Den långa vägen till succé

ALEXANDRA
PASCALIDOU:
**Min 6-åring
är redan min
överman**

IMPULS I FAGERSTA
**Porten
till det
nya landet**

SPELMAN PÅ TAKET
**Amatörer
sätter upp
klassisk pjäs**

KOMPASSHUSET
**Här går
integrationen
som en dans**

**Han hittar
sitt dagliga
bröd i en
container**

**6 SIDOR OM EN
NY MATTREND**

ANDERS ÖHBERG, LEDARSKRIBENT

Leva på rost och röta

Nu är det skarpt läge. Regeringen efterlyser hjälp med insatser för att klara integrationen på bred front, minska utbildningsklyftan framförallt för korttidsutbildade, satsa på folkhälsan, minska utanförskapet och öka bildningen.

Ena dagen ska det ske genom överenskommelser mellan fack och arbetsgivare, nästa dag är det ökade krav på kommunerna som gäller för att därefter övergå till att det är frågor som ska lösas av staten. Förslagen studsar på debattsidorna och i sociala medier och ambitionerna är det minsann inget fel på, och så i en bisats kommer det: Vi behöver civilsamhällets hjälp!

Vi har sagt det tidigare och det tål att upprepas, med en "drucken papegojas envishet", vill politikererna ta till vara den kraft och engagemang som finns i civilsamhället kan det inte ske genom att bjuda in med armbågen.

Vi saknar ett uttalat engagemang – också från de fyra partier som finns med i SVs sfär – att lyfta fram folkbildningen och civilsamhället och ta strid för de grundläggande värden som studieförbundets verksamhet bygger på.

ETTE EXEMPEL FRÅN SD:s partimotion med anledning av dåvarande regerings folkbildningsproposition – som sedan samlade en mycket bred uppslutning i riksdagen – där skriver SD bland annat: "Centralt i Sverigedemokraternas politik är att skattemedel ska användas för att stärka vårt lands interna sammanhållning och nationella gemenskap, inte för att stödja samhällssplitrade projekt eller idéer som leder till motsättningar och utanförskap... Mot bakgrund av detta bör allt statligt stöd till mångkulturalistiska verksamheter, även inom ramen för folkbildningen, dras in."

Svart på vitt var SD står. Vi som folkbildare reagerar naturligtvis starkt, men saknar en tydlig reaktion från övriga politiska partier.

Hur SD irrar på i debatten är inte viktigt i sak. Viktigare är vilka mot signaler som sänds fram och därmed blir tydliga för alla de ideella krafter som dagligen arbetar inom civilsamhällets organisationer. Det skulle visa ett allvar bakom högtidsorden.

OM VILJAN FINNS går det att agera. Högsta Förvaltningsdomstolens dom att ideell verksamhet ska beläggas med moms vid försäljning av second hand-varor är en stark symbolfråga.

Att de regionala kulturbudgeterna sätter det fria kulturlivet i strykklasse och de "egna" institutionerna i guldsätet är lika anmärkningsvärt som att kommunerna prioriterar att tillsätta egna kulturtjänstemän och halvera stödet till den fria folkbildningen. Att re-

gionerna prioriterar resurser till "de egna" utbildningsinstitutionerna inom ramen för de regionala kompetensplattformarna på bekostnad av till exempel folkhögskolorna är oförståeligt, och tyvärr kan exemplen mångfaldigas.

Men så kommer det!

"Vi behöver civilsamhällets engagemang." Bra så. Men om det inte följs upp av konkreta insatser och

resurser riskerar en sektor, som i andra länder växer, att i Sverige mer och mer leva på "rost och röta". Till vems nytta? Absolut inte medborgarnas. «

ANDERS ÖHBERG
anders.ohberg@sv.se

Omslagsfoto THRON ULLBERG

Impuls ges ut av Studieförbundet Vuxenskolan och kommer ut med åtta nummer per år.

REDAKTION

Telefon
08-587 686 00

Postadress

Box 30083
104 25 Stockholm

Besöksadress

Franzengatan 6

E-post

impuls@sv.se

Internet

www.impuls.nu

Ansvarig utgivare

John Hillstierna
070-855 30 96
john.hillstierna@sv.se

Redaktör

Mats Nilsson
08-587 686 39
070-855 30 81
mats.nilsson@sv.se

Grafisk form och layout

Anders Gustafson
Editor Publishing AB
anders@editor.se

Annonser

Cecilia Lindstrand
Ardeo Media
Tel 040-16 54 86
cecilia.lindstrand@ardeo.se

Prenumeration

Helår 225 kr
Pg: 9 11 18-0

Tryck och repro

Sörmlands
Grafiska AB
Katrineholm

Vi förbehåller oss rätten att publicera allt material även i elektronisk form. Redaktionen ansvarar inte för insänt, ej beställt material.

Impuls är medlem i Sveriges Tidskrifter. TS-kontrollerad upplaga: 28 600

SV ARENA

om integration ska genomföras på 30-talet platser runt Sverige under den närmaste tiden. Bevis på att SV gör skillnad.

LOKAL NÄRVARO

saknas som mål i förslaget till nytt statsbidrag. Utan det riskerar lokalkontor att stängas. Det minskar folkbildningens legitimitet.

GÖR EN PUDEL,

Magdalena Andersson, och ta fram ett beslut, men retroaktivt, att inte belägga second hand-verksamhet i ideell sektor med moms.

Själv mord kan förhindras. 1600 personer tog sina liv i Sverige 2013. Det är sex gånger fler än som dör i trafiken.

(Suicide Zero, en ideell organisation som arbetar för att minska antalet självmord.)

INNEHÅLL

24

4 Mat ur containrar

DUMPSTRING. Det kallas dumpstring – att dyka ner i en container i jakt på mat. Anders Jakobsson, Uppsala, gör det två, tre gånger i veckan. Impuls har följt honom.

9 Minska matsvinnet

MILJÖ. Hushållen är de stora syndarna när det gäller mat som kastas. Det går att få livsmedel att hålla sig fräscht längre – om man kan knepen.

14 Arkan Asaads succékarriär

PORTRÄTTET. Han försonades med sin far, fick godkänt för utkastet av det som blev romanen "Stjärnlösa nätter" – och blev författare.

18 Fagersta i ny tappning

INTEGRATION. Bruksorten Fagersta har ändrat karaktär. Ett stort antal flyktingar har kommit dit, de flesta från Somalia. Mot alla odds får många av dem jobb.

24 Kreativt i Kompasshuset

INTEGRATION. Musik, dans och skaparglädje för unga nyanlända finns det gott om i Kompasshuset, Studieförbundet Vuxenskolas (SV) Stockholm verksamhet vid Hornstull.

26 Premiär i påsk

TEATER. Dramatörerna – tvättäkta amatörer som älskar teater – är i full färd med att finslipa föreställningen av "Spelman på taket" på Växjö teater.

26

18

HAN JAGAR MAT I CONTAINRAR

»Varför betala för maten i butiken på kvällen när man 30 minuter efter stängning kan få den gratis?»

4

DESSUTOM I DETTA NUMMER

10 Sverige runt 13 Krönika Att förhandla med framgång // Alexandra Pascalidou 23 SV pratar integration 30 Puls 33 Digitala cirklar 34 Kryss 35 Noterat 36 Baksidan Öka biståndet till kvinnor // Anneli Rogeman

BREV OCH SMS

Tipsa gärna om vad som händer i din SV-avdelning! Och inte minst – tyck till om Impuls, både utseende och innehåll. Sms: **0708-553081**, Mejl: **impuls@sv.se** eller **mats.nilsson@sv.se**

Detta borde alla rasister läsa

» Skicka artikeln om språkkafeet till ALLA Sverigedemokrater!

Väldigt bra att det kommer fram att nysvenskar inte är ett dugg lata utan gör allt för att komma in i samhället, genom att kämpa, viljan att komma in i samhällen och lära sig ett svårt konstigt språk.

De jag känner med utländska påbrå är ambitiösa, positiva och starka individer trots många gånger hemskheter i bagaget som krig och förföljelser.

Detta borde verkligen alla rasister lära sig mer om.

Tack för fint reportage!
Maria Olofsson

Bisak som engagerar

» Tack, alla läsare som engagerat er i hur ett biser ut efter Impuls bildförväxling. I nästa nummer av Impuls kommer ett reportage om det växande intresset för biodling.

Bokkatalogen säkert vårtecken

» Bokkatalogen i Impuls varje år är efterlängtd. I april är det dags. Årets bokkatalog finns med nästa nummer av Impuls, som kommer ut 10 april.

CONTAINER-

Vad sägs om att varje kväll dyka ner i en container för att hitta mat? Fenomenet går under namnet dumpstring och blir allt mer populärt, såväl i Sverige som internationellt. Impuls har träffat en dumpstrare.

TEXT **TOMAS NILSSON** FOTO **PATRIK LUNDIN**

”Det känns ju idiotiskt att jag ska gå och köpa ny mat när det är så mycket som slängs”

-DYKAREN

Andreas Jakobsson hittar mat i en container i Uppsala. "Jag lever som en kung eftersom jag får all mat gratis genom dumpstringen", säger han.

Mmmm...prima limp!

Andreas Jakobsson hemma efter lyckad "shoppingtur" i en container.

Andreas återvänder hem i natten efter en lyckad

Det är en vanlig kväll strax utanför Uppsala. Matbutiken har precis stängt. De sista kunderna bär kassarna hemåt. Butikspersonalen går igenom och slänger produkter med kort eller passerat bäst före-datum.

En stund senare, när klockan nått närmare midnatt, är det ett par personer som närmar sig containern bakom matbutiken. De öppnar dess tunga lucka, slår på ficklamporna och dyker ner i havet av livsmedels-sopor. En av personerna har långt, mörkt hår och skägg och heter Andreas Jakobsson, 35. Detta är i augusti 2013 och första gången som han dumpstrar eller containerdyker – det vill säga letar efter och tar hand om livsmedel som matbutikerna har slängt, en trend som de senaste åren har växt sig allt populärare både i världen och i Sverige.

FÖRSTA GÅNGEN HITTAR han äggförpackningar med ett trasigt ägg i – men resten hela – liksom grönsaker och frukt. Ett par dagar senare gör

Andreas Jakobsson en ny vända dumpstring vid matbutiken och denna gång hittar han även mjöl, socker, pasta och mejeriprodukter. Med sig hem har han flera säckar med slängda men fortfarande fullt ätbara livsmedel.

För Andreas Jakobsson började dumpstringen som en annorlunda och spännande grej, men det slutade med att han blev frälst av fenomenet.

– Jag minns första gången då jag gjorde misstaget att bara ta med mig fem, sex tomater hem, medan jag hittade flera kilo. Ett par dagar senare var jag tvungen att gå och köpa tomater i butiken i stället, säger Andreas Jakobsson, skrattar till och fortsätter:

– Första gången kändes det helt absurt och hemskt att se mängden mat som slängs av butikerna. Man blev nästan illamående. Men man känner sig också otroligt privilegierad av att bara kunna hämta upp maten. Varför gå in i en butik på kvällen och betala för maten när man bara behöver vänta 30 minuter efter stängning och få den gratis?

NÄR IMPULS TRÄFFAR Andreas Jakobsson på centralstationen i Uppsala i februari i år har det gått närmare ett och ett halvt år sedan hans första containerdykning. Han kommer ursprungligen från Gävle men bor i studentstaden sedan år 2000. Till vardags arbetar han som frilansjournalist och skriver även på en bok om dumpstring som utkommer till hösten.

Men faktum är att Andreas Jakobsson tack vare sitt dumpstrande inte är särskilt beroende av pengar – en förmån som få moderna människor kan unna sig. Han dumpstrar en till två gånger i veckan och behöver därför knappast överhuvudtaget

ANDREAS JAKOBSSON

»Första gången kändes det helt absurt och hemskt att se mängden mat som slängs av butikerna. Man blev nästan illamående.»

Detta hittade Andreas Jakobsson natten som Impuls följde med på dumpstring.

dumpstring – som fyller skafferiet med bra mat

besöka butiker och köpa mat, förutom några mindre kompletteringsinköp då och då av saker som sällan slängs – som salt.

Under arbetet med boken har han också som projekt att han under ett år ska leva enbart på dumpstrad mat, någonting som verkar gå smärtfritt.

– Det är fantastiskt spännande att dumpstra! Som att gå på skattjakt, du vet inte vad du hittar. Men sedan är det smart ur ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Just nu lever jag som en kung eftersom jag får all mat gratis genom dumpstringen. Det känns ju idiotiskt att jag ska gå och köpa ny mat när det ändå är så mycket som slängs. I början var jag ledsen över allt som slängdes, men nu är jag nästan glad över att det slängs så mycket, säger han och fortsätter:

– Jag äter inte kött, men det känns nästan lite synd med tanke på hur otroligt mycket kött det är som slängs dagligen. Man kan hitta säckvis med korvar, pålägg och även hela kycklingar, vilket ju inte känns bra

då man kan tänka sig hur de har haft det under sin livstid.

DUMPSTRINGEN HAR UPPSTÅTT som en reaktion mot resursslöseriet. En studie, utgiven 2013, från Sveriges lantbruksuniversitet berättar att matbutikerna slänger omkring 125 000 ton livsmedel årligen. Det är ofta fullt ätbar mat som antingen har passerat eller är nära att passera bäst före-datumet eller mat som på något sätt är kantskadat – till exempel trasiga förpackningar. I dag finns det nätverk för dumpstring spridda över hela världen och på sajten Trash-Wiki kan både invigda och nyfikna amatörer hitta listor på livsmedelsbutiker som är bra dumpstringsplatser – i varje land.

Andreas Jakobsson » Carpe strages

Namn Andreas Jakobsson.

Född 1979.

Bor Uppsala.

Familj Sambo och en son.

Fritidsintressen Fiska, plocka svamp, laga mat.

Motto Carpe strages (fånga skräpet).

Gör Frilansjournalist, författare och dumpstrare.

Andreas Jakobsson plockar upp sin mobiltelefon och visar bilder från sitt kök där han har radat upp matvaror efter lyckade dumpstringskvällar. På en bild syns allt från godis, chips och juice till tandkräm, grönsaker och konserver. Han berättar att han vid några rekordtillfällen hittat flera ouppbrutna kartonger med spaghetti, totalt 20 liter olivolja och en prästost på 12,5 kilo.

– Det är så mycket saker att man inte kan få med sig allt hem, och nu börjar jag ha så fullt i skafferiet hemma att det inte ryms något mer. Men jag ger bort väldigt mycket mat. När jag till exempel var på en fest för en tid sedan betalade jag bensinpengarna för samåkningen till festen med mat och till de som arrangerade festen gav jag också mat.

– En annan bra sak med dumpstringen är att man blir begränsad i sin matlagning, man har inte lika många möjligheter längre och blir därför inte lika stressad. En kväll hittar du vissa saker, en annan kväll hittar du någonting annat – och du

måste då göra något på det du får.

► **Var är det bäst att dumpstra?**

– I butiker utanför stadskärnorna. Deras containrar står ofta utomhus olåsta utanför butikerna, medan det är svårare att komma åt containrarna i till exempel centrala Uppsala.

► **Vad gillar du mest att hitta?**

– Det roligaste är att hitta saker som man inte hittar så ofta – till exempel ris, öl och olivolja.

ANDREAS JAKOBSSON FÅR ofta frågan: Är dumpstring verkligen lagligt? Svaret är ja – så länge du inte bryter upp låsta containrar och så länge du inte dumpstrar saker med ett uppenbart andrahandsvärde på marknaden.

– Det kan till exempel vara bilbatterier och kopparskrot. Men 20 liter utgången fil har sällan ett andrahandsvärde, säger han.

I en del fall har det blivit problem när butiksägarna ansett att dumpstrarna skräpar ned vid containrarna. Därför har Andreas Jakobsson och hans dumpsterkollegor som princip att lämna snyggt, gärna snyggare, efter sig.

– Vi brukar ofta städa så att det blir snyggare än vad det var när vi kom, det är vi noga med. Ibland kanske det är så att butikspersonalen på kvällen lämnat kvar något skräp och då kan de som jobbar på morgonen tro att det är vi som har lämnat det där, och därför brukar vi plocka undan och städa upp allt för säkerhets skull.

► **Vad tycker butiksägarna om att ni dumpstrar?**

– Jag tror att de är ganska kluvna. På ett sätt tycker de nog att det är bra eftersom det slängs så mycket livsmedel, men samtidigt kan de ju inte bara säga 'välkommen och hämta gratis mat' eftersom det ju skulle minska försäljningen i själva butiken, säger han.

► **Vad tänker du om att det slängs så mycket?**

– Det slängs i många led, inte bara i butikerna. Livsmedelsföretagen, jordbruket och fisket slänger livsmedel och även vi konsumenterna slänger mycket av det vi köper hem. När det gäller butikerna tror jag att en stor del handlar om dålig planering och felräkningar över hur mycket de kommer att sälja av något. Samtidigt vill de köpa in allt eftersom butikshyllorna 'måste' vara fulla i fall någon kommer in och ska köpa en produkt. Vid en butik har jag till exempel flera månader i

sträck hittat drygt tio förpackningar av exakt samma brännvinsost. En sådan sak borde de kunna korrigera i inköpsplaneringen.

EN ANNAN VANLIG fråga: Är det verkligen hälsosamt att äta mat som blivit slängd? Andreas Jakobsson berättar att han använder lukta/känna/smaka-metoden och att de flesta produkter med ett bäst före-datum vanligen går att äta när detta är passerat. Dock är det en annan sak med märkningen "sista förbrukningsdag" som används på kött och fisk – i sådana fall bör man vara försiktigare och lukta på maten en extra gång innan man eventuellt äter den.

– Sakerna med bäst före-datum håller sjukt mycket längre än alla tror. Ouppbrottna mejeriförpackningar blir inte dåliga, det som i värsta fall kan hända är att mjölken eller filen surnar. Det är helt onödigt att slänga någonting utan att provsmaka dessförinnan!

Andreas Jakobsson tycker att vi måste bli bättre på vår livsmedelshantering, någonting som han lär sig helt naturligt genom dumpstringen. Han hittar ofta grönsaker som är

skrumpna eller fläckiga – sådana som butikerna tror att kunderna sällan vill köpa – och har i dag lärt sig att använda även dessa.

– Om grönsaken är skrumpen, lägg den i vatten över natten så blir den bra. Eller om den är lite fläckig, skär bort det fläckiga och använd grönsaken i en gryta eller på pizzen, säger Andreas Jakobsson.

► **Vad brukar du få för reaktioner från omgivningen?**

– Jag trodde att det var fler som skulle tycka att det var äckligt, men jag har faktiskt bara fått positiva reaktioner. Folk tycker att det är intressant. Samtidigt finns en del förbipasserande som nog tycker att det är obehagligt när de ser att man dumpstrar. De kanske tror att man är farlig eller att man är fattig och det kanske sticker i deras ögon. Men dumpstring är viktigt och jag är öppen med det.

► **Vad tror du om framtiden för dumpstringen?**

– Jag hoppas att fler kommer att upptäcka dumpstringen, men samtidigt har vi tyvärr sett en utveckling där allt fler livsmedelsbutiker väljer att ställa in eller låsa sina containrar. Och det är synd. För mig känns det i alla fall väldigt främmande att återigen börja gå in i butiker och köpa mat. Jag tycker det är alldeles för kul att dumpstra.◀

ANDREAS JAKOBSSON

»Det är fantastiskt spännande att dumpstra! Som att gå på skattjakt, du vet inte vad du hittar. Men sedan är det ju smart ur ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.»

Andreas Jakobsson kan vraka och välja bland tomaterna.

Släng inte maten i onödan!

Vi slänger 1,2 miljoner ton mat varje år. Av det står hushållen för tre fjärdedelar – 770 000 ton – enligt Naturvårdsverkets rapport för 2012. Men det finns pengar att spara om maten förvaras rätt. Så här länge håller olika vanliga livsmedel om de förvaras rätt.

MJÖLK

Mjölk är ett ganska känsligt livsmedel som mår bra av att förvaras kallt. På mjölkpaketet finns en rekommendation om förvaring i max +8 grader och bäst före-datumet är satt efter det. Mjölken har betydligt längre hållbarhet om den förvaras i +4 grader eller kallare.

KOKT PASTA

Det är väldigt vanligt att koka för mycket pasta. Förvara den kokta pastan i en lufttät förpackning och kyl ned den inom två timmar efter tillagning. Är det +4–5 grader i kylan håller sig pastan fräsch i minst fem dagar. Lukt och smak är inget konstigt och ser okej ut i konsistensen går den oftast bra att äta.

POTATIS

Kontrollera packdatum på påsen med potatis före köp. En rekommendation är att potatisen säljs och konsumeras inom 14 dagar efter packdatum.

Potatis är en tålig knöl som vid rätt förvaring kan hålla upp till åtta månader. Optimal förvaring är mörkt och vid en temperatur mellan +4 till +6°C. Förvaras potatisen ljus kan den bilda klorofyll som gör den grön. Gröna potatisar slängs eftersom den gröna färgen signalerar att det kan ha bildats giftiga glykoalkaloider i potatisen. Glykoalkaloider kan även bildas om potatisen skadats och därför bör skadade områden skäras bort med god marginal.

TOMAT OCH GURKA

Hur förvarar man sin tomat och gurka på bästa sätt? Det kan vara svårt att förvara gurka och tomater vid en optimal temperatur. För att behålla tomatens aromer och smaker, förvaras de bäst vid en temperatur mellan +11 och 14 °C. Ofta är det varmast längst ned i kylan. Är tomaterna lite omogna kan man med fördel ha dem i rumstemperatur.

Gurkan är ännu känsligare för värme och uttorkning än tomaten och det är därför som gurkor säljs inplastade. Plasten hindrar att gurkan tappar vatten och det är bra att låta plasten sitta kvar till dess att den äts upp.

YOGHURT

Yoghurt är en syrad mjölkprodukt med relativt lång hållbarhet. Är yoghurten ordentligt kyld håller den oftast sju till tio dagar efter bäst före-datum. Om brödsmlur eller annat har hamnat i yoghurtförpackningen kan det vara orsaken till att det bildas mögel. Håll förpackningen tillsluten och använd en ren sked när du tar yoghurt för att minska risken för mögelbildning. Finns det mögel ska hela produkten slängas då eventuella mögelgifter lätt sprider sig i vätska.

Har yoghurten blivit dålig känns det på lukten.

Källa: Konsumentföreningen Stockholms kampanjsida "Släng inte maten".

1 MÖLNDAL

Givande nätverk i trädgården

2007 startades ett trädgårdsnätverk på initiativ av Studieförbundet Vuxenskolan (SV) i Mölndal efter att ha haft flera cirklar i "Trädgård att längta till".

TRÄDGÅRD. Cirkeldeltagarna ville ha mer. Då bildades en arbetsgrupp med syfte att spåna idéer och samla trädgårdsintresserade i ett nätverk för att snabbt kunna sprida information om olika cirklar, trädgårdsvisningar med mera.

Arbetsgruppen och Studieförbundet Vuxenskolas verksamhetsutvecklare har planerat och försett trädgårds-sugna Mölndalsbor med ett varierat utbud med frö och plantbyttardagar, cirklar, studiebesök och studieresor.

HELENA LILJA Nordberg, verksamhetsutvecklare i Mölndal, säger:

– Det finns så många

SVs trädgårdsnätverk i Mölndal växer – över 300 personer är engagerade i nätverket.

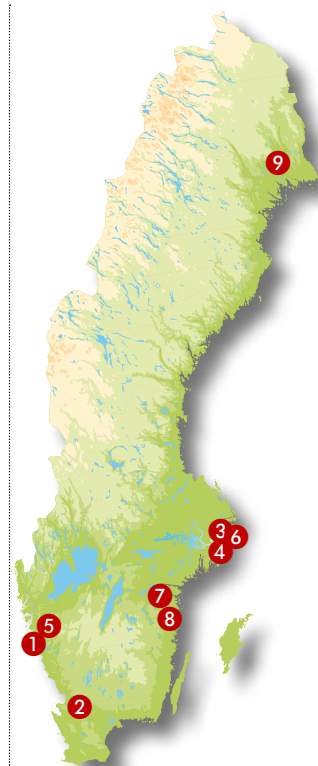
olika parametrar inom detta ämnesområdet som är oändligt utvecklingsbara.

– Vi har under senare tid riktat in oss på ekologisk odling, köksträdgården och också hur man skall kunna klara av att sköta en trädgård

och kunna självhushålla till viss del fastän man är stressad småbarnsförälder.

– **EN AV VÅRA** cirklar har varit "Trädgård för föräldralediga" där cirkeldeltagarna kunnat ha med sig bebisarna på

cirkeln". Det har varit väldigt uppskattat och lyckat. Nätverket har cirka 300 medlemmar och växer stadigt. I år utökar SV Mölndal sin trädgårdsreportoar med byggande av bikupor och lärande om hönskötsel. «

2 ÖRKELLJUNGA

Andra bullar

BAKNING. Att kunna baka är en konst. Studieförbundet Vuxenskolan (SV) höll en tvådagarskurs i brödbak i Örskelljunga i början av mars. Ledare var Anna-Lena Kronvall.

LUND 30 MARS

Blomsterkurs Påsk i Borgerby i SVs lokaler Glimmervägen 6 i Lund. Tid: 30 mars klockan 18.00. Arrangör: SV.

GÖTEBORG 7 APRIL

Lena Andersson, författare till "Med egenmäktigt förfarande" och "Utan personligt ansvar", kommer till Redbergs-teatern i Göteborg. Tid: 7 april klockan 18.30. Arrangör: SV.

Eva Bergeå, konstnär och cirkelledare i Studieförbundet Vuxenskolan (till vänster) fick Stockholm stads folkbildningsstipendium för 2014. Till höger Annika Estassy Lovén, SV.

3 STOCKHOLM

SV-profil fick stipendium

Varje år delar Stockholms stad ut folkbildningsstipendier. 2014 fick Eva Bergeå stipendium för sitt stora engagemang för målarkurser hos Studieförbundet Vuxenskolan (SV).

PRISAD. Eva Bergeå, som själv är konstnär, har lett kurser hos Vuxenskolan sedan mitten av 70-talet.

– Jag vill lära deltagarna att se, säger Eva.

Alla kan öppna och värdera det kreativa.

Många av deltagarna återkommer flera terminer och det är lätt att förstå att det är Evas engagemang och vision som gör att de återvänder.

Som en deltagare uttryckte sig: "När jag började gå hos Eva så började jag titta på andra sätt – det var plötsligt fler färger i hav och skog."

Anna Ingels

Vi Ungas strategi #föreningslivåtalla har gett 26 nya föreningar på några månader.

4 STOCKHOLM

Storsatsning av Vi Unga i år

26 nya föreningar på två månader! Studieförbundet Vuxenskolan (SV) fristående ungdomsförbund Vi Unga har haft en explosionsartad ökning av föreningar.

VI UNGA. – Vår nya strategi, som vi kallar #föreningslivåtalla, är vår ledstjärna i allt vi gör, berättar Melina Bergström, verksamhetsutvecklare på Vi Unga.

Strategin går ut på att alla unga oavsett tidigare erfarenhet, socioekonomisk bakgrund, utbildning eller ålder ska kunna ta sig in i föreningslivet och påverka.

– Inte minst är vi stolta över våra nystartade föreningar i Tensta, Södertälje, Rinkeby och Hässelby.

26 nya föreningar har det blivit de senaste månaderna.

– Alla är välkomna, oavsett intresse, säger Melina. Vi hjälper unga att organisera sig kring vitt skilda intressen som styrketräning, musikskapande, dans och lan.

VI UNGA VILL att barn och unga ska ta makten i sina egna liv och erbjuder verktyg för det.

– Vi stöttar unga med föreningskunskap, nät-

verk och gemensamma utbildningar, berättar Melina. Det är utbildningar där unga leder unga.

DET HANDLAR OM att låta unga växa och få möjlighet att ta egna initiativ. I föreningslivet, men även privat eller i arbetslivet. Utbildningen ger också kunskap om och förståelse för civilsamhället.◀

5 LERUM

Debattserie om vår demokrati

Hur vital är vår demokrati? Det var en fråga som togs upp i en föredragsserie i Studieförbundet Vuxenskolan (SV) i Lerum under 2014.

FÖREDRAG. Varför struntar många i att rösta? Och varför upplever många ett utanförskap? Hur skapar vi delaktighet och engagemang i alla åldergrupper?

Frågorna var många

inför föredragsseriens start. SV Lerum fick några av Sveriges ledande demokratidebattörer och forskare på området att komma till SVs nya lokaler i Garveriet i Floda.

Bland föredragshållarna fanns professor Erik Amnå, tidigare statlig utredare om folkbildningen, Olle Wästberg, demokratiutredningens ordförande,

Jan Jörnmark, docent på Handelshögskolan och Chalmers, samt före detta riksdagsledamoten Ann-Marie Paulsson.

Sammanlagt medverkade tio debattörer och forskare i föredragsserien.◀

Johan Eklund är verksamhetschef i SV Lerum.

7 NORRKÖPING

Ingrid läser högt

HÖGLÄSNING. Det finns ett behov av högläsare. Ingrid Putkinen anmälde sig till Frivilligcentralen och Norrköping kommuns projekt Läs-kraft. Nu högläser hon på äldreboenden efter att ha gått en kurs hos Studieförbundet Vuxenskolan (SV).

HALLÅ,

Peter Sikström, verksamhetschef i SV Stockholms län, som blir ny generalsekreterare i SPF Seniorerna.

► Hur känns det?

– Tack, det är mycket glädjande, men samtidigt också utmanande och motiverande att ha utsetts till generalsekreterare för SPF Seniorerna.

Hur bra känner du till SPF Seniorerna?

– Jag har i min roll på Studieförbundet Vuxenskolan i över tio år haft ett nära samarbete med lokala representanter för SPF Seniorerna och följt förbundets utveckling.

Du tillträder den nya tjänsten under våren. Vad har du för tankar?

– SPF Seniorerna ska vara en modern organisation som framgångsrikt tillvarar medlemmarnas intressen. Jag ser fram emot att fortsätta det arbetet.

Vad har du för bakgrund?

– Jag kommer från arbetet som avdelningschef på Studieförbundet Vuxenskolan i Stockholms län. Dessförinnan har jag bland annat varit egenföretagare och läst juridik.◀

”Det kommer hjälp från alla håll”, säger Sigrid Segerström, initiativtagare till syträffen för asylsökande kvinnor.

8 VALDEMARSVIK

Bättre integration med nål och tråd

Tio syträffar planeras för asylsökande kvinnor i Valdemarsvik. Integrationen ska gå lättare med hjälp av nål och tråd.

HANTVERK. Sigrid Segergren är initiativtagare.

– Jag kom på idén till det här projektet när jag var deltagare i en studiecirkel i lappteknik och där kom i kontakt med de svenskurser som Studieförbundet Vuxenskolan anordnade för nyanlända invandare, säger hon till Norrköpings Tidningar.

– Även om vi fortfarande har brist på en del material har det kommit hjälp från alla möjliga håll. Det är verkligen många som har

visat ett väldigt stort engagemang och intresse för vår sak. Bland annat har Studieförbundet Vuxenskolan ordnat fram en bra lokal och två stycken symaskiner som vi kan få låna till kurserna.

– Röda Korset i Valdemarsvik har bidragit med tyg så vi har något att sy av, fortsätter Sigrid Segergren.

Kommunens flyktingkommunikatör Nhela Ali har bidragit till att projektet kommit igång och hon medverkar också som tolk vid träffarna.

PETER ALMROTH, verksamhetsutvecklare i SV Östergötland säger:

– Sigrid gör ett jättefint jobb.

Norrköpings Tidningar hade en lokal löpsedel med rubriken ”Sigrid syr ihop integrationen i Valdemarsvik”.

– **ROLIGT ATT DE** utformade löpsedeln lokalt i Valdemarsvik så direkt riktad till verksamheten. Många invånare på orten uppskattar Sigrids initiativ tillsammans med oss. Och många skänker såväl material som tyger samt inte minst kläder till deltagarna.

– Det är en verksamhet vi är stolta att kunna medverka i och utveckla, säger Peter Almroth. «

Syträff i SVs lokaler i Valdemarsvik.

9 ÖVERKALIX

Blev cirkelledare efter husbygge

HANTVERK. När Roland Andersson lagt ned många byggtimmar på att bygga ett timmerhus blev han så många erfarenheter rikare att han nu leder kurser i timring i Studieförbundet Vuxenskolan (SV), berättar Norrländska So-

cialdemokraten. Knepet för att lyckas är att hela tiden tänka långt framåt under byggnationen, tipsar Roland:

– När det gäller timringar är det betydligt svårare att backa bandet och rätta till det som blivit fel. «

Min sexåring kommer att bli en framgångsrik förhandlare

Det är inte lätt att vara förälder. Även om man som undertecknad för övrigt är närmast en fulländad figur.

Som förälder är jag dock under all kritik. Fullkomligt inkonsekvent och odisciplinerad. En liten, lättlurad lallare som bryter mitt ord som mitt dagliga bröd. Jag säger en sak och gör en annan. "Äter du inte upp allt på tallriken blir det ingen efterrätt", varnar jag som är sprungen ur knapphetens kultur där vi slickade upp varenda smula. Ändå glider glassen fram trots att det är jag som äter upp dotterns rester.

DET ÄR BARA att erkänna, jag har träffat min överman i en sexåring som kör en taktik och teknik jag hittills varit obekant med. Min dotters förhandlingsmetoder påminner lite om Greklands när de sitter med trojkans teknokrater. När jag talar om siffror och tider kommer hon med känslomässiga argument.

Jag körde inga sova-hela-natten-knep när hon var bebis. Jag lät henne varken gråta sig till sömns eller rabblade ramsor utanför rummet tills hennes förtvivlan förvandlats till uppgivenhet över vuxenvärlden.

NURÅKAR JAG ju även tillhöra det olyckliga släktet som tvingas dela sitt barn och bara få halva kakan i ett evigt varannan-veckas liv med regelbundna farväl. Med vakuumveckor där hjärtat är lika tomt som kylskåpet. Så de veckor jag är mamma och vardagen åter fylls med mening och middagar klockan sex, tandborstning och nattning med grekisk mytologi uppdagas mitt moderliga misslyckande.

"Dags att sova i egen säng", uppmanar jag och möts av ett par Nutellabruna ögon

ALEXANDRA PASCALIDOU

Alexandra Pascalidou är journalist, författare, bloggare och programledare.

och en vädjande, obeveklig blick som säger: "Nej".

Och så börjar förhandlingen.

"Men alla andra sexåringar sover ju i sina egna sängar!" vädjar jag.

"Men mamma, jag är inte som alla andra sexåringar. De älskar inte sina mammor lika mycket som jag gör. De tycker det är skönt att slippa sina mammor och få sträcka ut sig."

"Men snälla Melina, det är inte skönt för någon av oss".

"Mamma, det finns inget skönare än att

klämma in mina små, frusna fötter mellan dina varma lår".

"Du kan få fleecesockor. Och gosedjuren Varga och Bouboulina kan omfamna dig".

"Mamma, jag vill lägga mitt öra mot ett bultande hjärta. Jag vill somna till dina hjärtslag. Det är min bästa vaggvisa. Egentligen borde alla människor i hela världen ha rätt att vila sitt huvud mot ett bultande hjärta".

OCH SÅ DÄR håller vi på. Jag med mina måsten och borden och hon med en emotionell retorik som får mig att framstå som en hjärtlös byråkrat. Plötsligt slås jag av livets förgänglighet och tidens hastighet och jag tänker att det kommer en dag när hon hellre sover själv eller med andra.

Jag tänker på föräldrar som förlorar sina barn eller barn som förlorar sina föräldrar, jag fylls av saknad och längtan och jag försöker fylla tomrummet efter henne, mitt allt, genom att maximera närheten när hon äntligen är hos mig. Hur kan jag vara så obarmhärtig att jag nekar den människan jag burit i min egen kropp en natt av närhet? Bara för att barn ska sova i egen säng enligt västvärldens och välfärdens rymliga regelbok.

Så jag viker mig för denna retorikens tungviktare i flugviktskropp. Jag sover som ett tryggt och lyckligt barn i hennes famn och jag vaknar som en misslyckad mamma som inte förmår sätta gränser, visa disciplin och agera konsekvent. Jag låter mig lirkas runt ett mikroskopiskt lillfinger och övertalas av en elastisk tunga som hämtar sin kraft i ett oemotståndligt litet hjärta. Det enda jag kan trösta mig med är att det förhoppningsvis kommer bli en framgångsrik förhandlare av detta bortskämda barn. «

”Du har lyckan i dina egna händer”

**Arkan Asaad vann
över tvångsgifte
och utfrysning**

För att undkomma Saddam Husseins bödlar flydde hans familj till Sverige. Här blev Arkan Asaad efter tvångsgifte, utfrysning och försoning med sin far en prisbelönt författare och hyllad föreläsare. Framgångsreceptet är att man har lyckan i sina egna händer.

TEXT EYAL SHARON KRAFFT FOTO THRON ULLBERG

Spänstig som en panter stegar Arkan Asaad uppför trapporna i den gamla dieselveckstaden som blivit hans kreativa hemvist – med 20 meter upp till tak får tankarna sväva fritt. Olikt allt annat i hans liv har smidigheten en enkel förklaring: Arkan är flerfaldig svensk mästare i taekwondo, vilket han började med ungefär samtidigt som föräldrarna skilde sig och ”var upptagna med sitt” när han var 14.

– Skilsmässa i vår stora kurdiska familj var skambelagt som pesten. Mitt val var antingen att kröka rygg eller sträcka på mig. Jag bestämde mig för att gå rakryggad och började med kampsport. Som äldste sonen kändes det som att jag måste kliva fram och axla ansvaret, skydda mina fyra syskon med min egen kropp, säger han och verkar med sin intensiva blick mena vartenda ord.

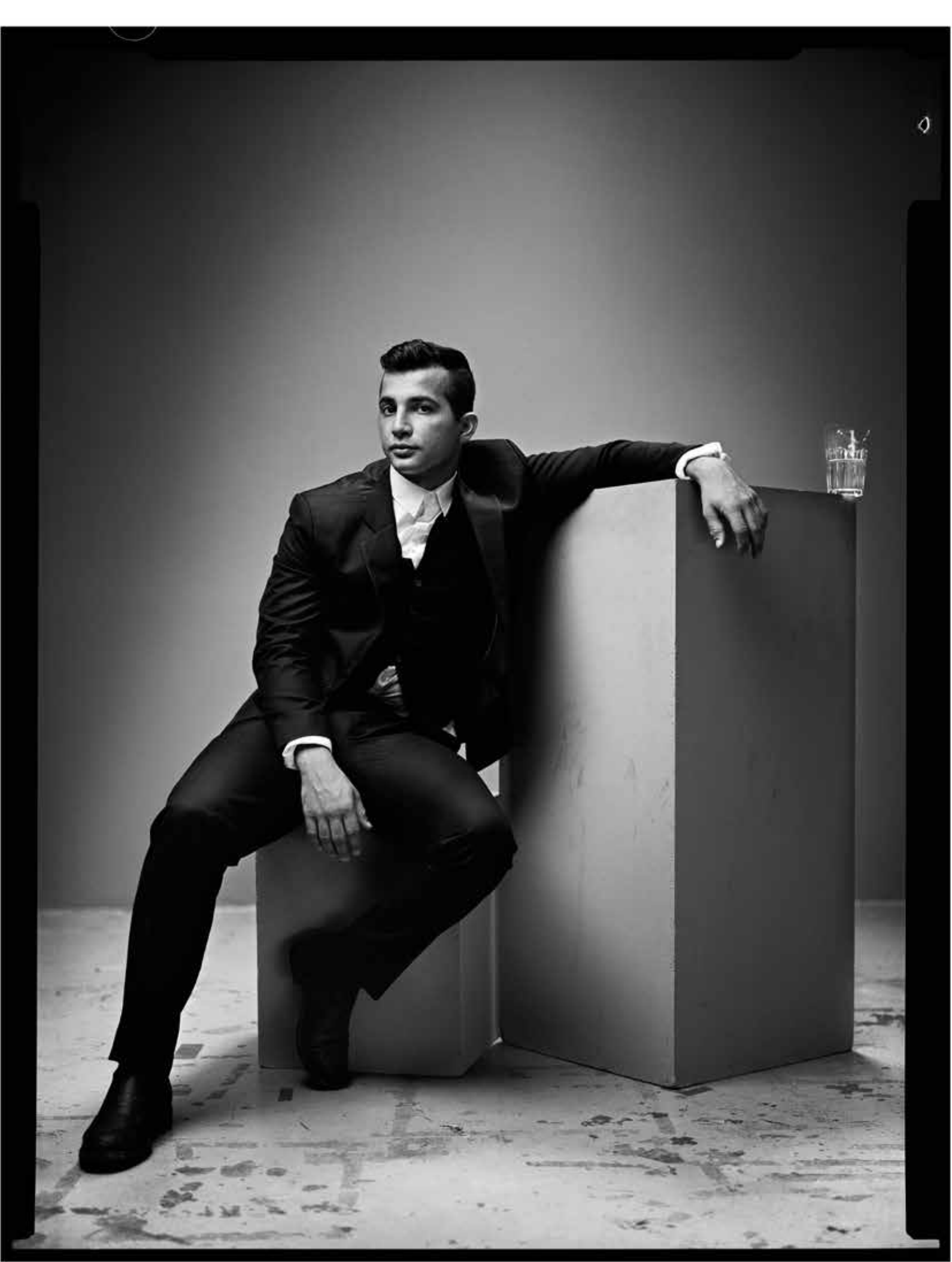
Kampglädjen har behövts för att erövra dröm efter dröm. Hyllad författardebut 2011 med ”Stjärnlösa nätter” som förärades med bland annat Teskedsordens

bokpris, blev pjäs och kan komma att filmatiseras. Uppföljaren ”Blod rödare än rött” utkom i fjol. Bland tusentalet kandidater utsågs han av den ideella stiftelsen Reach for change till ”change leader”, i praktiken en social entreprenör. Som sådan infriade han ännu en dröm och startade organisationen Right 2 choose. Genom att utbilda och engagera ungdomar sprids budskapet att inget är omöjligt. Alla kan förverkliga sina drömmar. Ett budskap som han hittills predikat för runt 600 000 ungdomar och skolelever land och rike runt.

INTE ILLA FÖR en kille som ännu inte fyllt 35.

– Jag lever min dröm och befinner mig exakt där jag vill vara. När man kämpar ger det utdelning till slut. Det har aldrig varit en dans på rosor för mig. Jag har arbetat hårt och vågat misslyckas, jag älskar att misslyckas! Vid motstånd ler jag inombords och känner mig levande, eftersom jag vet att det bara är ett tillfälligt hinder, säger han så det gnistar om ögonen.

ARKAN ASAAD

»Pappa var mitt föredöme, den som skulle beskydda mig. I stället kastade han mig in i en främmande värld. Det tog mig ett år att inse att min kärlek till honom var starkare än hatet. Därför sökte jag försoning med honom.»

Han minns med visst vemod uppväxten i Eskilstuna, precis före det chockartade samtalet från Kurdistan, före skilsmässan. Pappa arbetade hårt i industrin och sedermera som grossist i livsmedelsbranschen; mamma var sjuksköterska. Harmonisk tillvaro med "villa, Volvo, vovve".

Så kom telefonsamtalet från familjen i Kurdistan, ett första livstecken från familjen som Saddam Husseins bödjar straffade för att Arkans far deserterade från den irakiska armén efter en order om ett självmordsliknande uppdrag under kriget mellan Irak och Iran i början av 1980-talet. Alla torterades, Arkans faster in i döden. En ångestfylld och närmast knäckande moralisk skuld för pappan att bära.

ÖVER EN NATT kraschade familjens idylliska "svenneliv". Pappa gjorde allt för att gottgöra skulden och skickade pengarna från den sålda villan till familjen i Kurdistan. Men hans traumatiska förflutna i den irakiska armén hölls hemligt för Arkan och syskonen. De skulle skonas.

Däremot följde de med pappa till Kirkuk i norra Irak när han besökte familjen för att bistå på plats.

Denna ödesdigra resa blev 19-årige Arkans antagligen hårdaste prövning.

– Inför resan kände jag bara glädje. Äntligen skulle jag få vara med de vuxna.

Men att betraktas som vuxen i släktens ögon var inte bara ett glädjeämne. Det blev han varse om när hans far gick in i hans sovrum en dag.

– Någonting var fel, för han var tyst, min pappa är aldrig tyst. Sedan harklade han sig och sa att familjen hade bestämt att jag skulle gifta mig med min kusin. Jag trodde att jag kunde slippa undan, eftersom hans kroppsspråk tydde på tvekan. Jag förstod inte att hans kulturella ok och hans skuldkänslor var starkare än tvekan och jag spjärnade emot.

Men ingenting hjälpte mot släkten. De fryste ut Arkan, de förklarade honom död för dem. Till sist hävdade de att pappan, som förts till sjukhus illamående, hade fått en hjärtattack och att allt var Arkans fel. Då gav han efter.

TILLBAKA I SVERIGE följde fyra kvalfyllda år innan en dyr skilsmässa vann laga kraft, stick i stäv mot släktens och faderns plan.

– Detta var utan tvekan mitt viktigaste beslut i min frigörelseprocess. Jag bävade i det längsta för att jag visste hur smärtsam en utfrysning från släkten skulle vara för pappa. Visst var jag väldigt arg och besviken på honom för tvångsgiftet. Han var mitt föredöme, den som skulle beskydda mig. I stället kastade han mig in i en främmande värld. Det tog mig ett år att inse att min

kärlek till honom var starkare än hatet. Därför sökte jag försoning med honom.

Men det var lättare sagt än gjort. I nästan ett helt år hade pappan fryst ut honom och besvarade inte sonens enträgna kärleksbetygelser och hälsningar genom syskonen. Även julklapparna som sonen skickade med till pappa genmälades inte. En jul utan pappa. Till slut gav han upp.

Ännu en jul nalkades. Arkan kommer för alltid att minnas dagen före julafton den 23 december 2005. Det var snöfattigt och telefonen i sovrummet ringde. Pappa.

– Hans röst hade åldrats och lät trött. Men när han sa 'tjenare, min son' visste jag att detta var pappan jag så hårt längtade efter.

"Jag vill inte fira en enda jul till utan dig, min son", fortsatte pappan.

– Min röst stockade sig av glädje, jag visset inte vad jag skulle säga. 'Okej', sa jag. Det var ett kort samtal, och ändå fick vi oerhört mycket sagt, säger Arkan märkbart rörd.

När familjen förenades i pappans lägenhet i Eskilstuna dagen efter snöade det och det vankades såväl klassiskt svenskt julbord som kåldolmar, couscous, bulgur och sötaktig baklava. Så ljuvt doftar nog en efterlängtat försoning.

– Det var en av de bästa jularna i mitt liv.

UNGEFÄR DÅ FÖDDES drömmen om att bli författare, dela med sig av tvångsgiftets utsatthet och visa med sitt liv som exempel att man måste välja sitt eget bästa framför kollektivets påtvingade.

En dag när de målade Arkans kök "typiskt Stockholmssvitt" ville Arkan visa fadern någonting, 150 sidor av det som senare skulle bli den självbiografiska debutromanen "Stjärnlösa nätter". Skulle han få faderns väl-signelse att offentliggöra denna närgångna berättelse?

– Pappa tittade på mig med sina varma ögon och sa 'min son, så länge det finns andra människor som kan lära sig av våra misstag så godkänner jag det'. Sen klappade han mig på axeln och sa att han var stolt över mig. Det gav mig drivkraft att fortsätta med boken. I det ögonblicket blev jag författare.

Nu har den prisbelönta romanen om hat och förtvivlan efter tvångsgifte fått en lika drabbande uppföljare om familjens smärtsamma öde i kärlekens och försoningens tecken. Arkans berättarlust har nått orkanstyrka. Hittills har 714 föreläsningar hållits och av hans tjocka svarta almanacka framgår att 13 föreläsningar är inbokade bara under en vecka.

– Jag tänker inte bara sitta och luta mig tillbaka i min stol; jag måste ha inverkan på människor. Att lämna avtryck hör till det djupt mänskliga behovet att ge en del av sig själv och bidra till något bra. Jag tror mycket på goda krafter, säger han och ler som bara han kan – buspojens godhjärtade leende parat med svärmorsdrömmens charmerande dito.

HAN VAR TRE dagar gammal när familjen flydde Kirkuk hals över huvud och känner likt många andra utlandsfödda väl till utsatthetens bittra smak. Men hans budskap är betydligt mer allmängiltigt än en varning för tvångsgifte för ungdomar i riskzonen.

– Jag pratar om universella ämnen som familjetraditioner, egna drömmar, kärlek och försoning. Utsatthet och hjälplöshet går att ta sig ur. Det viktigaste är inte det man har varit med om, utan det man gör åt saker. Mak-

Arkan Asaad har ett hjärta som klappar för folkbildning. "Studiecirklar är viktigare än man tror. Förutom vänner är de antagligen det snabbaste sättet att komma in i ett samhälle och bland de viktigaste faktorerna för en lyckad integration", säger han.

ten att lyckas ligger i de egna händerna. Det har jag visat med min historia. Hemligheten bakom mina framgångar kan summeras med ett enda ord: hopp. Utan hopp och drömmar har vi människor väldigt svårt att leva.

Hoppingivande är också hans syn på utländska rötter. De ska inte döljas i någon skamvrå, utan ska tvärtom fram i ljuset och omhuldas som en dyrbar skatt, menar han och pekar på sina ben.

– Med ett ben i den kurdiska och ett i den svenska kulturen har jag multiidentitet. Vi måste förstå att utländskt påbrå är en väldigt resurs. Det är något att sätta

ARKAN ASAAD

»Det är den här generationen som växer fram med multiidentitet som kommer att kunna dra ihop det nya Sverige. Det nya Sverige är multi-kulturellt, demokratiskt och jämställt. Det är ett land som blir ett föredöme för hela världen.»

på sitt cv och vara stolt över. Med multiidentitet kan man bättre förstå samhället man lever i och kan 'byta språk' beroende på vilken grupp man talar med. Så knyter man ihop ett samhälle.

MED KAFFELATTEKOPPEN I handen delar han med sig av en aha-upplevelse från skolorna. Fram till högstadiet var han i stort sett den ende utlandsfödda i klassen och vinnlade sig om att slaviskt anpassa sig till normen. I högstadiet bytte han till en skola i förorten och hade nästan bara utlandsfödda i klassen. Bytet öppnade ögonen.

– Då insåg jag att vi människor är mer lika än olika. Det som kan försvåra integrationen är osäkerheten kring varandras kultur. Med min multiidentitet är det mitt ansvar att vara en brygga mellan kulturerna och skapa kommunikation. Jag var Kofi Annan redan i högstadiet på Årbyskolan när jag kämpade mot mobbning och rasism. Och det har jag gjort karriär på, säger han.

Förståelse för det allt mer multikulturella Sverige blir givetvis avgörande för framtiden, framhåller han.

– Politiker som inte förstår det och använder fel språk kommer inte fram. Det är den här generationen som växer fram med multiidentitet som kommer att kunna dra ihop det nya Sverige. I det nya Sverige är inte alla blonda och blåögda för att vara svenskar. Det nya Sverige är multikulturellt, demokratiskt och jämställt. Det nya Sverige är ett land som blir ett föredöme för hela världen.

NU HAR HAN ställt sig upp på den handvävda persiska mattan vid sittgruppen och ska rusa vidare. Det sista han säger innan han försvinner ned för trapporna med två kaffekoppar och sin svarta almanacka i högsta hugg tyder på bubblande engagemang i ännu ett ämne: främlingsfientlighet.

– Jag blir mörkrädd av extremismens framfart runt oss. Vi får inte sopa problemet under mattan, utan måste sätta oss tillsammans med dem som hatar och pratar. När kommunikationen brister blir det utrymme för hat, terror och fientlighet, säger Arkan Asaad.◀

Exklusivt Arkan Asaad

Namn Arkan Asaad.

Ålder 34 år.

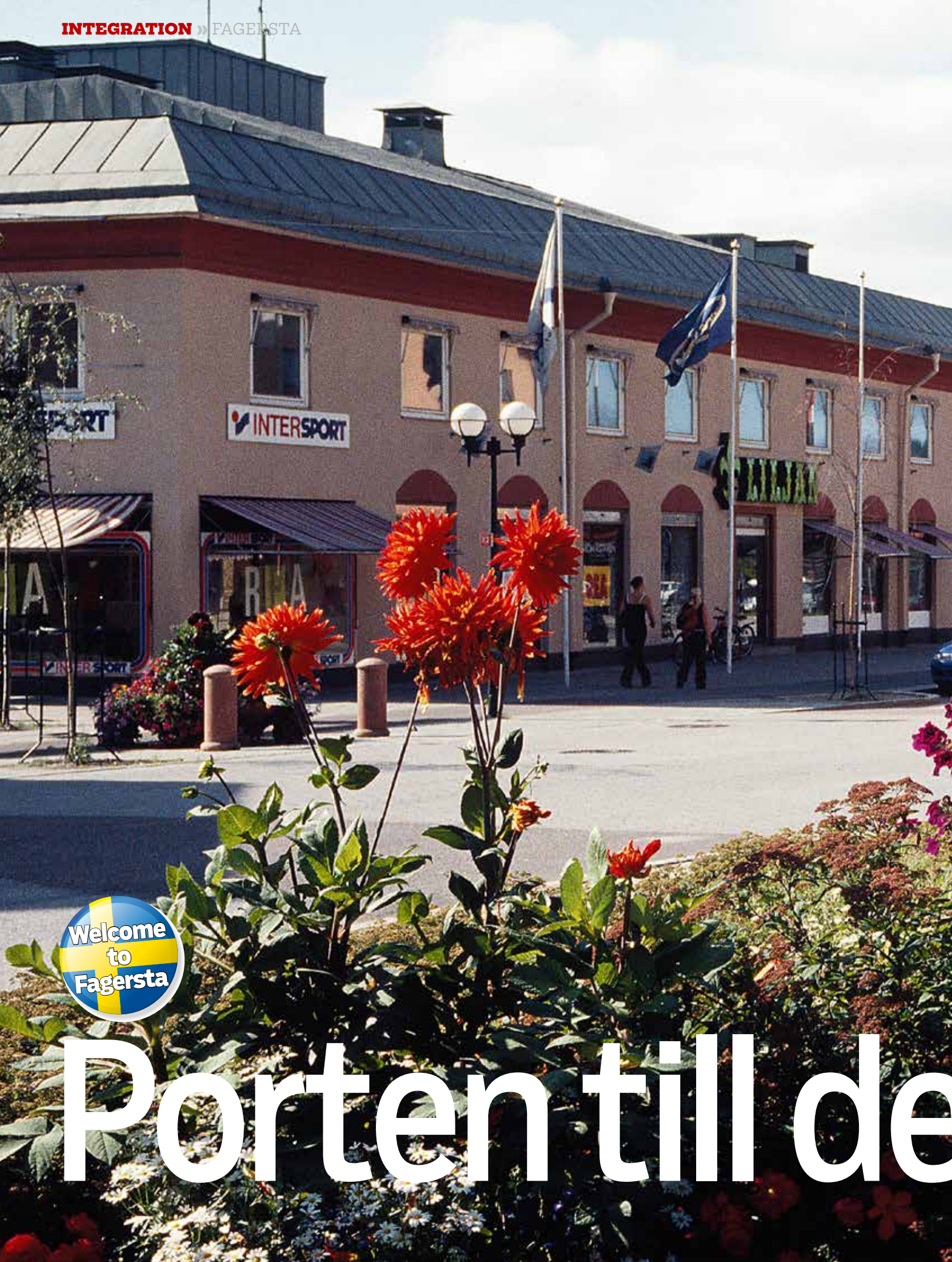
Familj Sambon Arghavan.

Bor Nacka utanför Stockholm.

Gör Författare och föreläsare.

Aktuell Med boken "Blod rödare än rött".

Fritidsintressen Film (pluggat på Stockholms filmskola), träning (tränar sex, sju gånger i veckan), resor (har besökt 48 länder).

Welcome
to
Fagersta

Porten till de

De senaste åren har flyktinginvandringen till Fagersta ökat. Risken för större arbetslöshet och en segregerad stad är akut. Men kommunen har kraftsamlat, och fått ovanligt många i jobb.

– Jag hade bestämt mig för att ta de chanser som finns, säger Sadeq Abdi Abe, som är integrationsassistent och bygger broar mellan människor.

TEXT JONAS FOGELQVIST FOTO KENNETH SUNDH

et nya landet

"Utan invandringen hade Fagersta gått i kvav – men vi måste ha en jämnare fördelning"

Sådan här mat ger man inte ens till djur!"

När jag besöker flyktingförläggningen Norrbygården i utkanten av Fagersta är stämningen upprörd. Det matstrekas. Människor samlas runt mig och berättar om gammal sallad, små portioner och om känslan av att det profiteras på dem. Frustrationen vibrerar i luften. Många har bott i de trånga rummen i det nedslitna före detta äldreboendet i uppemot ett halvår, några längre.

Läraren Mohammed Soliman kom till Sverige från Libyen efter en svår resa över Medelhavet och genom Europa. Han säger:

– Jag hade aldrig väntat mig den här behandlingen. Jag vill bara komma igång och arbeta. Först vill jag validera mina examina, men sedan kan jag arbeta med vad som helst.

I ANDRA ÄNDAN av huset sitter Sadeq Abdi Ade. Han är integrationsassistent på Socialförvaltningen, säger att han älskar sitt jobb och att han vill stanna i Fagersta.

Så samsas två världar i ett och samma hus. Men Sadeq Abdi Ade har inte så lite gemensamt med Mohammed Soliman. Han kom nämligen till Sverige som flykting från Somalia för bara drygt fyra år sedan.

Vi ska återvända till Sadeq Abdi Ade. Men först ska vi försöka förklara varför Fagersta å ena sidan är ett svårt ställe att komma till, en segregerad stad med hög arbetslöshet. Och å andra sidan hur det arbetas intensivt med att hitta vägar in i samhället för nyanlända flyktingar.

Det är ingen historia där något är svart eller vitt. Det finns flera platser att börja den på. Ett av ställena är på en helt annan plats än Fagersta – nämligen i riksdagen.

DÄR TRÄFFAR JAG nyblivne ledamoten Stig Henriksson (V). Till i höstas var han kommunalråd i Fagersta, där Vänsterpartiet hade egen majoritet. Partiets starka ställning i staden har knappast handlat om revolutionsdrömmar, utan om ett starkt förtroende för hur Henriksson och hans partikamrater bedrivit kommunalpolitik.

Men i valet 2014 tog det slut. Partiet backade från 55 till 29 procent. Och Stig Henriksson anser att orsaken är tydlig.

– Det var flyktingfrågan alla ville diskutera. Det är klart att flyktinginvandringen är en stor utmaning. Men jag tror att vi kan göra något bra av dem. Vi försökte ta debatten, men underskattade nog stämningarna.

FAGERSTA ÄR EN klassisk bruksort – byggd på stål och skog. Efter andra världskriget expanderade staden decennium för decennium. Det byggdes nya bostadsområden, centrumanläggningar och hotell. Men på 1970-talet tappade utvecklingen fart. Rationaliseringar och neddragningar inom industrin satte en nedåtgående spiral i rörelse. Mellan 1970 och 2000 förlorade staden en tredjedel av befolkningen.

Det senaste decenniet har nedgången stannat upp. Det beror helt på invandringen. Utan den skulle staden nog ha gått i kvav, säger Stig Henriksson.

– Men vi måste erkänna att utmaningarna är stora. Det finns ett moraliserande ovanifrånperspektiv där man inte tar människors oro på allvar. Det skapar bara ännu mer motsättningar. Vi måste få till stånd en jämnare fördelning av mottagandet. Varför går det inte att bygga paviljonger i Danderyd?

FAGERSTA HAR EN lång historia av integration. Arbetskraftsinvandringen till bruken var stor. Men dagens situation är delvis annorlunda. 2010 anlände en stor grupp somalier, som själva valde att bosätta sig i Fagersta.

Med den anhöriginvandring som följt kom de att bli cirka 400. Efter somalierna kom det många eritreaner och en hel del syrier. Förra året öppnades det dessutom upp en förläggning med plats för 200 asylsökande, Norrbygården.

Allt detta i en stad med 13 000 invånare och 10 procents arbetslöshet. Allt detta i ett Fagersta där de senaste decenniernas dåliga konjunktur faktiskt syns för blotta ögat. Det är en stad av ständiga tre- och fyra våningslängor, en genomfartsgata som sett sina bästa dagar, en 60-talsanda som

tycks fastfusen i tiden. Här finns många pensionärer i kappor och täckjackor. Och många flyktingar.

SOMLIGA REAGERAR. Till exempel det äldre par jag träffar utanför ICA-hallen på Järntorget. Kvinnan säger:

– Det är för många på en gång. Hur ska de få jobb? Jag är rädd att det blir elände. De vill inte säga sina namn.

Qamar Xasan Cali har hört argumenten. Jag träffar henne i Somaliska föreningens spartanska lokaler i ett hyreshus på Hantverksgatan. Hon är ordförande i föreningen och var en av de somalier som kom först till Fagersta, redan år 2003, höggravid och på flykt från ett intensivt och livsfarligt klan-krig. Hon säger:

– Jag möter en del fördomar om islam, och om min själ. Det är mest de äldre. Jag brukar argumentera emot. Ofta handlar det inte om ren rasism, mer om besvikelse på samhället.

EFTER ATT HA bjudit på nescfé sjunker hon ner bakom skrivbordet på sitt kontor. Bakom de runda glasögonen finns en skarp, rätt allvarlig blick. I Somalia var hon barnmorska, här gällde det att starta om. Det blev SFI, grundvux och gymnasiet, sedan timanställning och så småningom fast jobb i hemtjänsten.

– Det stora hindret är språket. Det är nyckeln till att få jobb. Så jag pluggade mycket.

De tre äldsta barnen går på gymnasiet. Hon tror på framtiden, men vet av egen erfarenhet att det krävs målmedvetenhet, att man måste kämpa.

– Det märks att fler nyanlända tror på att det finns möjligheter i Sverige nu. Men det finns problem också. Det är svårt att få jobb om man inte har kontakter. Och det är problem med bostäder. Vårdarna släpper inte lägenheterna om man heter Ali. Om man vill ha integration måste man ha mer blandning i boendet.

DEN SOM SÄGER att Fagersta togs på sängen när den stora gruppen somalier anlände 2010 begår ett understatement. På arbetsförmedlingen, symboliskt inhyst i det gam-

Sadeq Abdi Ade flydde från Somalia 2010, gick in för att lära sig svenska och studerade parallellt. Han ville till en mindre ort för att lättare komma in i det svenska samhället. Nu arbetar han som integrationsassistent i Fagersta.

la brukskontoret, ett stort stenschabrack nära järnvägen, insåg man snabbt kravet på nytänkande. Sektionschefen Malin Fredriksson berättar.

– Varför hade Fagersta blivit så populärt? Jag frågade, och alla sa samma sak. Det fanns lediga bostäder och det skulle gå att få jobb här. Det som ryktet berättat om var troligen ett projekt som kallades Kommunbryggan, som var till för dem som stod längst från arbetsmarknaden. Fast det fanns ju inga resurser för att anpassa det projektet till 130 personer.

Men i Fagersta har folk nära till varandra. De som sitter i fullmäktige, de som är arbetsförmedlare, de som har företagen eller är chefer i förvaltningar eller vad det nu vara månde – de känner ofta varandra. Alla förstod att här stod kommunen inför en stor utmaning.

SÅ MAN BÖRJADE helt enkelt att träffas, först i ”dialogträffar” mellan kommunen, arbetsförmedlingen och NVU (Norra Västmanlands utbildningsförbund). Och sedan i andra konstellationer. Redan 2010 startade kommunen något den kallade för Somalia-projektet, vilket handlade om bland annat satsningar på bättre SFI och på praktikplatser.

Det stod emellertid snart klart att det behövdes mer. Efter några turer i byråkratin

irrgångar sjösattes Pilotprojekt Nyanlända i Fagersta (PNF), i samverkan mellan kommunen och arbetsförmedlingen.

– Mycket handlade om praktik, fortsätter Malin Fredriksson. Kommunen ordnade fram praktikplatser hos privata näringsidkare. Vi ställde upp med matchning och anställningsstöd.

Projektet fick dokumenterat goda resultat. Av 99 inskrivna under åren 2012–2013 har nu 55 egen försörjning, genom antingen arbete eller studier. Elisabet Iveblad Grahn, avdelningschef på socialförvaltningen, säger:

– Några arbetar med skogsvård, några har blivit busschaufförer, andra är lokalvårdare. Och många läser in gymnasiet eller går på högskolan. Och det här handlar alltså om människor som flyttade till vad som närmast var rättbon på Hantverksgatan för fyra, fem år sedan. Få av dem kunde några andra språk är somaliska. De kunde inget om samhället. Några kunde inte ens äta med kniv och gaffel.

DET HANDLAR KORT sagt om ganska sensationella resultat med svenska förhållanden mätt. Somalier är en av de grupper som har svårast att komma in i samhället. Elisabet Iveblad Grahn tror att det genomgående individperspektivet har haft betydelse.

Det har varit många aktörer inblandade.

En av dem sitter i samma hus som arbetsförmedlingen. Det är bemanningsföretaget Adecco. Jag träffar den lokala chefen Anders Ericsson en bitande kall morgon när han med frostnupna kinder just kommit in på kontoret.

– Jag är ju härifrån, säger han. Jag brinner för det som händer lokalt. Och jag träffar ju alla på stan, jag måste kunna stå för det jag gör.

I samband med att projekt Nyanlända i Fagersta skulle dra igång gjorde kommunen en upphandling. Man sökte en aktör som skulle ta sig an de nyanlända som stod närmast arbetsmarknaden. Kommunen nappade på Adeccos anbud. Anders Ericsson säger:

– De ville ha kontakter och nätverk för att människor skulle komma ut på arbetsplatser och få pröva på. Vi har tagit emot 20–25 per år.

DET ADECCO BIDRAR med är en tre månaders arbetsmarknadsutbildning. Första månaden ägnas åt allmän och individuell arbetslivsorientering, med föreläsningar och samtal. Sedan följer praktik i två månader.

– Det viktigaste uppdraget för oss är att hitta praktikplatser som ligger i linje med individens intressen. Trivs man på en praktikplats gör man ett bättre jobb. Då är det viktigt att ta reda på vad personerna kan och vill. Vi kan till exempel få reda på att en bonde från Somalia är duktig på traktorer. Eller att en hemmafru har hjälpt grannarnas barn med läxor.

En del av de praktikplatser som Adecco letat fram har lett till fortsatt jobb. Andra deltagare har börjat studera. Anders Ericsson bedömer det som om de allra flesta nu har en klar plan för hur de ska gå vidare.

DEN SOM FÖRSÖKER få ett grepp om integrationsarbetet i Fagersta blir lätt förvirrad. Det finns praktikantordnare på kommunen och på Adecco. Det finns projekt som avlöser varandra. Det finns arbetsförmedling och det finns privata företag.

Men kaoset är nog skenbart. Som redan antytts är detta en liten kommun där de flesta känner varandra. Det går lätt att ordna till möten. De många olika insatserna

Svårt utan mer resurser – integration är inte gratis

har också ett och samma mål – att hela tiden slussa människor vidare till arbete eller studier. Och det verkar fungera. Mats Eriksson, som från förskingringen återvände till Fagersta för några år sedan, är nu verksamhetsansvarig på kommunens integrationsenhet. Han säger:

– Vi är en platt organisation med stor frihet att ta beslut om aktiviteter. Vi kan komma till skott snabbt. Dessutom har vi ordning och reda. Vi vet exakt vilka vi jobbar med, var de finns och vad som är planerat.

HAN SER DOCK med viss oro på året 2015. Det är han inte ensam om. Drygt 100 personer kommer efter två år att gå ur arbetsförmedlingens etableringsfas. De hamnar då i jobb- och utvecklingsgarantin och i projekt Nyanlända i Fagersta (som nu blivit en ordinarie verksamhet). Insatserna ska alltså inte avslutas.

– Men det är klart att kvaliteten blir lidande. Någonstans finns det ett tak för hur många Fagersta kan ta emot, utifrån tillgången på bostäder och jobb.

Mats Eriksson och andra i kommunen hoppas nu få till stånd ett nytt projekt, med stöd från bland annat Europeiska socialfonden. Det ska ge framförallt arbetsförmedlingen både ökade resurser och ökade möjligheter att använda pengarna utifrån lokala förutsättningar.

Kort sagt: utan mer resurser lär 2015 bli ett svårt år i Fagersta. Integration är inte gratis.

Så vart är Fagersta på väg? Det vet vi fortfarande inte. Däremot vet vi att människor som flytt för sina liv hela tiden tar sig in i det svenska samhället. Inte alla, men många.

VÄGG I VÄGG med Mats Eriksson sitter Sadeq Abdi Ade, som vi träffade i början. Han är ett exempel på hur snabbt saker faktiskt kan hända i Fagersta. Han är uppvuxen i Mogadishu, studerade ekonomi på universitetet och arbetade därefter på först ett kreditföretag och sedan på den statliga radion. 2010 tvingades han att fly, efter upprepade hot. Efter några månader på en flyktingförläggning i Boden fick han bostad i Fagersta.

– Jag ville till ett mindre samhälle, inte

till en storstad. Jag räknade med att det skulle bli lättare att ta sig in i samhället då.

Sadeq Abdi Ade gick systematiskt tillväga, och hade viss hjälp av att han behärskade engelska. Via Google tog han reda på så mycket som det gick om Sverige. Han lade ner mycket tid på att lära sig svenska.

Genom projekt Nyanlända i Fagersta fick han praktik på Swedbank, och läste parallellt gymnasiekurser på distans. Därefter fick han praktik, och så småningom en fast tjänst på Integrationsenheten. Där arbetar han med de nyanlända, arrangerar samhällsorienteringen och försöker samtala, inspirera och hjälpa till.

– De som kommer hit utan studievana tror att det är mycket svårare att komma in i samhället än vad det är. Det gäller att bygga upp deras motivation. Helst bör de gå samhällsorientering innan SFI, så att de förstår vikten av språket.

DET ÄR FÖRSTÅS inte lätt att komma till ett nytt land, fortsätter Sadeq Abdi Ade.

– Språket är annorlunda. Kulturen, vädret. Men jag hade bestämt mig för att ta de chanser som finns. För här finns chansen, det gäller bara att bestämma sig för vad man vill.

Han möter många som har svåra upplevelser i bagaget, många som är på väg att ge upp kampen för att ta sig in i samhället. Han kan förstå dem, men tycker att man inte får ge upp. Han vet själv hur det kändes efter flykten.

– Det svåraste var att åka ifrån mamma. Jag tror inte att det hade gått en dag i mitt liv utan att jag träffat henne. Så det kändes som om jag tappat allting. Men inget hade förändrats om jag bara tänkte på henne hela dagarna. Och jag har ju kvar henne i mitt hjärta.

Och så skiner Sadeq Abdi Ade upp i ett varmt leende.

– Hon tog sig till Uganda. Och nu har jag faktiskt varit och hälsat på henne.

Men han tänker inte flytta dit. Han är Fagerstabo nu.

På Norrbygården väntar fortfarande 200 människor på besked om framtiden. «

Texten har tidigare publicerats i Du & jobbet 9 februari 2015.

Hon startade en cirkel i svenska

Andra aktörer kommer från föreningslivet, eller tar egna initiativ. På Norrbygården har folkpartipolitikern Anita Lilja Stenholm startat en svenskcirkel bland några av de asylsökande.

– JAG ÄR OCKSÅ ordförande i Rädda Barnen i norra Västmanland. Förra julen åkte vi till Norrbygården med leksaker och kläder som människor hade skänkt. Det blev flera besök, och jag fick klart för mig att väldigt många ville komma igång med svenskan.

Hon beslöt sig för att starta en studiecirkel i svenska, fick snabbt ihop en grupp på åtta personer, köpte in ett material utarbetat av en SFI-lärare i Ronneby och startade en studiecirkel i Studieförbundet Vuxenskolas regi.

Anita Lilja Stenholm.

MEN EFTERFRÅGAN ÄR mycket större. Anita Lilja Stenholm har tagit kontakt med studieförbunden och hoppas på att fler cirklar kan arrangeras. Hon märker hur många asylsökande blir mer och mer frustrerade.

– De vill helt enkelt ha något att göra. Det här är människor som är vana att arbeta, och flera är högt utbildade. De får väldigt dålig introduktion på asylboendet. Det borde finnas en introduktionsmapp med karta och information om vad som finns i Fagersta av sevärigheter.

– Vid ett tillfälle tog jag med några deltagare från studiecirkeln till Hembygdsgården och de blev glatt överraskade över den fina anläggningen och utbudet.

– Studieförbunden har en stor roll i integrationsprocessen. Vid ett tillfälle i höstas kom jag till min studiecirkel med åtta personer som jag bedriver i Risbrokyrkans lokaler och då hade informationen spridit sig till övriga boende på Norrbygården. Den söndagen mötte mig 148 bedjande ögonpar som vädjade om att också få delta. Människor som i väntan och frustration har en enda önskan, att få tillgång till svenska språket. Det behövs 20 studiecirkelledare för att täcka behovet. «

30 SV-SAMTAL OM INTEGRATION

Studieförbundet Vuxenskolan (SV) gör en stor satsning på integrationsfrågor. Lokal dialog är i fokus på ett 30-tal orter i vår. De första dialogmötena med integration som tema arrangerades i Hultsfred och Eskilstuna i början av mars.

Att riva myterna om integration och invandring är viktigt för oss folkbildare, säger Berit Danielsson, ordförande i Studieförbundet Vuxenskolan.

Måndagen den 9 mars står integration högst upp på dagordningen hos Studieförbundet Vuxenskolan i Eskilstuna. "Jobb, jobb, jobb – så minskar vi klyftorna i Eskilstuna" är rubriken på dialogmötet i SV Arena. Mötet är öppet för alla och media är välkomna.

– Studieförbundet Vuxenskolan vill bidra till en bra

Berit Danielsson.
FOTO: CLARA BERGGREN

dialog om integration och invandring. Det sprids myter som leder till oro bland många, det möter jag i min vardag. Ett brett och konstruktivt samtal är viktigt, säger Niklas Lundgren, förbundschef, Studieförbundet Vuxenskolan.

DIALOGMÖTET I ESKILSTUNA är det första av 30. Mötet hålls i form av en SV Arena, Studieförbundet Vuxenskolas verktyg för att diskutera aktuella samhällsfrågor.

– Det finns ett behov av att prata om stora frågor under professionell ledning.

Dialogkonceptet SV Arena är ett bra verktyg, vi har tidigare genomfört samtal om till exempel droger och civilsamhällets utmaningar. Vi utgår från tanken att insikt ger åsikt, säger Berit Danielsson.

Efter SV Arena i Hultsfred och Eskilstuna försätter dialogmötena enligt följande:

- **12/3** i Nyköping "Utmaningar i integrationen – lokala lösningsförslag"
- **19/3** i Malmö
- **23/3** i Kramfors "Är invandringen ett problem eller en möjlighet"
- **24/3** i Ronneby
- **24/3** i Mönsterås«

Impuls ger insikt

I **Impuls** möter du aktuella och viktiga samhällsfrågor. Om kultur och folkbildning. Om hållbar utveckling. Om föreningsliv och civilsamhälle.

Impuls ges ut av Studieförbundet Vuxenskolan och utkommer åtta gånger om året. En årsprenumeration på **Impuls** kostar bara 225 kronor.

Gå in på www.impuls.nu och beställ din prenumeration.

impuls
www.impuls.nu

Integrationen går

Med skaparglädje som redskap ska Kompasshuset underlätta nyanlända ungdomars väg in i det svenska samhället och vidare ut i arbetslivet.

TEXT ANNIKA EDWARDS FOTO ANNA INGELS

Vi samarbetar med Arbetsförmedlingen och erbjuder nyanlända unga med olika nationaliteter möjlighet att få träffa jämnåriga svenskar i en kreativ miljö, säger Alvaro Lavagno, verksamhetsutvecklare på Studieförbundet Vuxenskolan (SV).

Kompasshuset är en del

av SV Stockholms verksamhet vid Hornstull, lokaler som rymmer både danssal och musikstudio. Så förutom studiecirkel i svenska och samhällsbildning kan man skriva egen musik eller delta i dansklasser.

– Musik är ett eget, universellt språk. Man kan kommunicera bara genom musik! säger Alvaro Lavagno.

JON SKOOG är musikproducent och cirkelledare och ser hur det kreativa arbetet med att skriva musik och text stärker självkänslan hos deltagarna.

– Går man härifrån med känslan av att ha lyckats är det lättare att gå vidare med annat och tro att man ska lyckas med det också – som att lära sig svenska och få ett jobb. »

Kompasshuset

► Kompasshuset är Studieförbundet Vuxenskolas verksamhet för arbetslösa/nyanlända, inhytt i SVs internationella kulturcentrum vid Hornstull i Stockholm. Kompasshuset är ett samarbete mellan SV och föreningen ROE.

► I Kompasshuset finns ett myller av föreningsaktiva människor som ägnar sig åt hantverk, dans, musikproduktion, studiecirkel och umgänge.

► Här har även många internationella kulturföreningar sin hemvist.

JON SKOOG

»Går man härifrån med känslan av att ha lyckats är det lättare att gå vidare med annat.»

som en dans

Ferri Ghaderi, Hanna Rashid, Johanna Sjövall och Nathalie Magnusson dansar gärna på Kompasshuset i Stockholm.

Cirkelledaren Jon Skoog (till vänster) tillsammans med Younes Smaon och Lamo Feili.

Cajsa Hallbäck och Talis Vasko repeterar inför premiären.

Cajsa Hallbäck spelar en av Tevyes döttrar och Johan Larsson friaren.

Glada spelmän

Tevye och hans familj är åter aktuell på en svensk teaterscen. Det är amatörteaterföreningen Dramatörerna som firar sin 35-åriga existens med att sätta upp "Spelman på taket" på Växjö teater, med premiär 3 april.

TEXT MATS NILSSON FOTO HÅKAN BYGDÉN OCH MATS NILSSON

Henrik Fagelberg, Yvonne Regnander Willstedt och Peter Karlsson delar på rollerna som producenter och regissörer till "Spelman på taket".

HENRIK FAGELBERG

»Vi är amatörer i ordets rätta betydelse, det vill säga vi älskar det vi gör. Vårt motto är att alla som vill får vara med. Det finns en uppgift för alla.»

Alla som är med i Dramatörerna är verkligen tvättakta amatörer. Det som saknas i pengar kompenseras av lust till teater. Annars skulle föreningen inte ha överlevt och kunnat producera en ny föreställning nästan varje år i 35 år.

Samarbetet med Studieförbundet Vuxenskolan (SV) har stor betydelse för att Dramatörernas teaterverksamhet lever vidare. Allt från att lära sig agera på scen och sminkning till att sy kostymer och bygga dekorer är studiecirkel hos SV. Varje år kommer nya deltagare i alla åldrar som är sugna på att spela teater. SV har varit med sedan starten för 35 år sedan, med några få års uppehåll.

– Det är inte svårt att få med nya skådespelare, säger Yvonne Regnander Willstedt, producent och regissör. Många vill agera och medverka på scen. I 'Spelman på taket' går det åt mycket folk, eftersom det handlar om livet i en by.

LOKALBRISTEN I VÄXJÖ är skriande, i alla fall till överstigliga kostnader. Det finns lediga lokaler men de kostar. Tack vare nätverkande och många goda vänner lyckas ändå Dramaöterna hitta repetitionslokaler, berättar Yvonne.

När Impuls kommer på besök är det repetition i ett rum på cirka 40 kvadratmeter i Domprostgården. Den delas med boxningsklubben BK Varend, Teater Respekt, Växjörevyn och Växjö sommartheater. Dekoren, som ska användas vid spelningarna på Växjö teater, finns i en lada åtta mil från Växjö. Repetitionslokalerna är utspridda på sju platser.

– Vi jobbar dagligen med att få ihop allt, säger Yvonne. Innan ens repetitionerna kan börja ska avtal slutas, lokaler hyras och mycket annat. Administrationen startar mer än ett år före en planerad föreställning, långt innan repetitionerna tar sin början. Då får vi repetera olika scener i olika lokaler på olika tider.

Det är bara en månad kvar till premiären 3 april. Från och med 25 mars får hela ensemblen tillgång till Växjö teater och kan genomföra genrep innan ridån går upp för premiären

ren inför flera hundra åskådare. Efter premiären blir det nio föreställningar till, med dubblering 11 april.

NÄR IMPULS BESÖKER Dramatörerna är producenter, regissörer och tre av skådespelarna på plats i Domprostgården. Det är tre nyckelroller som ska övas in med repliker och sång. Talis Vasko, Johan Larsson och Cajsa Hallbäck är laddade. Talis Vasko är en lokal kändis som ägnar nästan all fritid åt teater och sång. Han arbetar som psykolog på dagarna och beger sig till repetitioner tre, fyra kvällar i veckan plus helger. Han spelar Tevye i Pierre Fränckels och Alf Hambes svenska översättning av 'Spelman på taket'.

– Just nu är det hårdkörning med bara en månad kvar till premiären, säger Talis, som spelat många stora roller genom åren, medverkat i Växjörevyn och andra föreställningar.

Det kommer att finnas tre generationer Vasko på scen på Växjö teater – dottern Matilda och dotterdottern Esmeralda finns också med.

Nu är det Tevye som gäller för Talis. 'Spelman på taket' är en stor föreställning med nästan 80 personer i scenuppsättningen och ytterligare ett tiotal personer med uppgifter runt omkring, till exempel som programförsäljare. Tevye är på scen nästan hela tiden.

YVONNE REGNANDER WILLSTEDT var med och startade Dramatörerna. Då inleddes också samarbetet med SV, som har bestått med några få års undantag. Hon är regissör och en av producenterna för föreställningen tillsammans med föreningens ordförande Henrik Fagelberg, som till vardags är servicetekniker. Peter Karlsson, elingenjör, är regiassistent. Yvonne arbetar som medicinsk fotvårdsspecialist.

– Vi är amatörer i ordets rätta betydelse, säger Henrik Fagelberg, det vill säga vi älskar det vi gör. Vårt motto är att alla som vill får vara med. Det finns en uppgift för alla.

– Vilka föreställningar vi ska sätta upp beslutas i demokratisk anda. Det är inte så att någon enväldigt be-

Talis Vasko spelar Tevye och Ingela Thorn-Ahvenainen hans hustru Golde. De får märka av att gamla traditioner sätts på prov av döttrarna.

stämmer, det gör vi alla tillsammans. Vi har haft ett blandat utbud med musikal, folklustspel och till och med en opera för att visa vår bredd.

"SPELMAN PÅ TAKET" handlar om den fattige mjölkutköraren Tevye, hans familj och den judiska befolkningen i byn Anatevka år 1905. Invånarna i byn, och i många andra judiska byar, har det svårt i tsarens Ryssland och utsätts för förföljelser och blodiga pogromer. Tevye och hans fru Golde, som i Dramatörernas uppsättning spelas av Ingela Thorn-Ahvenainen, har fem döttrar. Gamla traditioner gäller inte längre – döttrarna vill fatta egna beslut om vem de vill gifta sig med.

Cajsa Hallbäck går på en relativt nystartad artistlinje i Tingsryd, AMB-skolan. Hon åker gärna till Växjö för att spela teater. Dessutom har hon en viktig roll i 'Spelman på taket'. Hon spelar en av Tevyes giftasvuxna döttrar, som uppvaktas av en ung, radikal man från Kiev. Friaren spelas av Johan Larsson, lagerarbetare från Lammhult.

– Musik och sång är stora intressen, säger Johan, som också spelar i ett band.

Johan och Cajsa repeterar en replikväxling och ett sångnummer. Yvonne instruerar och kommer med förslag om hur känslomässiga aktörerna ska vara när Perchick friar till Hodel.

– En del måste gå på känsla, säger Yvonne. Ska han lägga handen på hennes axel, ska han kyssa henne, ska han lyfta henne? Vi får se hur det blir i den slutliga versionen.

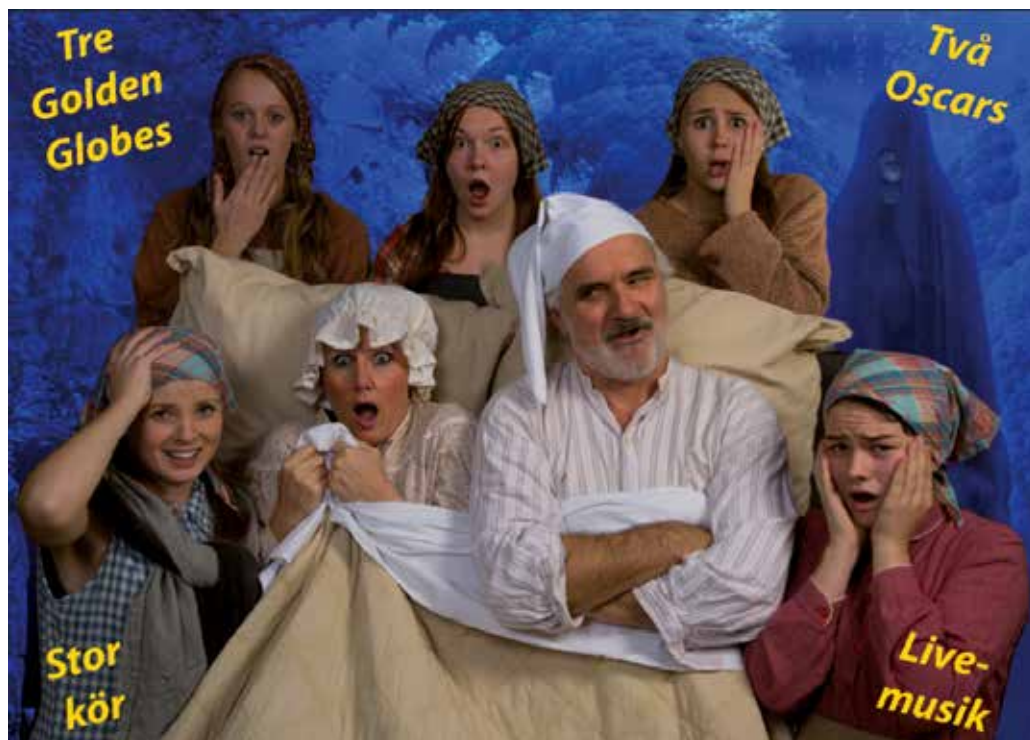
HENRIK VÅGAR INTE säga för mycket om biljettförsäljningen inför "Spelman på taket" men antyder att det ser bra ut. PR och marknadsföring är a och o.

– Tevyes döttrar har bland annat sjungit på bussarna, säger Henrik Fagelberg. Vi delar ut broschyrer och försöker att synas på olika sätt. Det är dyrt att annonsera men det måste vi ändå göra.

– Sociala medier spelar en allt större roll i marknadsföringen, säger Peter Karlsson, som jämför kulturens ekonomiska verklighet med idrottens. I Växjö är det hockeyfeber och fotbollen har sin givna plats.

Lite bättre förutsättningar för ett aktivt kulturliv för alla står högt på önskelistan.◀

Varför inte göra så här? Yvonne Regnander Willstedt regisserar skådespelarna.

"Spelman på taket" i Dramatörernas uppsättning regisseras av Yvonne Regnander Willstedt, regiassistent Peter Karlsson. Koreografi: Monica Sjögren, Ramona Stasai Elmros. Konsult: Therese Willstedt. Kapellmästare: Christer Johansson. Producent: Henrik Fagelberg och Yvonne Regnander Willstedt, assistent Håkan Bygdén.

Gör det lättare att studera de gröna näringarna

UPPROP FRÅN DEN **GRÖNA NÄRINGEN**: UNDERLÄTTA FÖR NIONDEKLASSARE ATT SÖKA TILL **NATURBRUKSUTBILDNINGAR**!

FÖR EN HEL del niondeklassare är det dags att göra sitt gymnasieval inför hösten. Det är inget enkelt val, utbudet av inriktningar är stort och situationen på arbetsmarknaden är föränderlig. Precis som inom de flesta branscher utgör de gröna näringarna en marknad där behovet av kompetent arbetskraft är stort.

Det blir också allt mer tydligt att jord och skog kommer att stå för lösningarna på samtidens och framtidens stora utmaningar som livsmedelsförsörjning, energiomställning och övergång till kretsloppsekonomi. Samtidigt är det få som upptäckt möjligheterna med en yrkeutbildning inom trädgård, djur, skog eller maskin.

NATURBRUKSPROGRAMMET ÄR ett yrkesprogram för den som vill jobba direkt efter gymnasiet som anställd eller egenföretagare. Men liksom andra gymnasieutbildningar går det lika bra att läsa vidare på universitet och högskola till exempelvis trädgårdssingenjör, lantmästare eller hippolog, eftersom alla elever kan få grundläggande högskolebehörighet inom de 2 500 gymnasiepoängen.

Behovet av arbetskraft inom de gröna näringarna är stort även i tider då arbetsmarknaden ser dyster ut på många andra håll. Men trots det har ansökningarna till flera av na-

turbruksprogrammets inriktningar minskat de senaste åren. I synnerhet inom trädgårds- och jordbruksinriktningarna, branscher där det sker en rejäl generationsväxling och efterfrågan på utbildad arbetskraft redan i dag är större än antalet som utbildar sig.

FÖR ATT UNDERLÄTTA för unga att söka sig till naturbruksprogrammen bör studie- och yrkesvägledningen bli bättre på att informera unga om fördelarna med att utbilda sig inom sektorn. På så vis kan intresset väckas bland ungdomar med olika typer av bakgrund och från olika delar av landet.

Det bör också införas ett riksintag för naturbruksprogrammet och en möjlighet att söka inackorderingsbidrag för den som läser på annan ort. Att läsa på annan ort är en god möjlighet till att utvecklas och träffa likasinnade. Det bör även bli enklare att läsa fler naturvetenskapliga ämnen för dem som vill skaffa sig särskild högskolebehörighet.

Naturbruksutbildningarna gör eleverna anställningsbara och erbjuder utgångar mot framtidsyrken, inte bara inom landsbygdens företag och utanför storstäderna. I tider då det blir allt viktigare med gröna offentliga ytor och funktionella stadsytor är behovet av arbetskraft som kan

förvalta det angeläget, som ett exempel.

ANSVARIGA POLITIKER borde därför se möjligheten med jobbmatchning inom de gröna näringarna och underlätta för elever att söka sig till naturbruksutbildningarna. På så vis kan fler niondeklassare upptäcka potentialen med en utbildning som erbjuder jobb med goda framtidsutsikter.

Helena Jonsson

FÖRBUNDSORDFÖRANDE LRF

Sara Helgstrand

NATURBRUKETS YRKESNÄMND,
NYN

Katharina Weber

RIKSSTYRELSEN LRF UNGDOMEN

Lena Andersson

SKOGS- OCH LANTARBETSGIVARE-
FÖRBUNDET, SLA

Anja Westberg

SVENSKA KOMMUNALARBETARE-
FÖRBUNDET, KOMMUNAL

Eva Grönwall

SVENSKA KYRKANS ARBETSGIVAR-
ORGANISATION, SKAO

Henric Lagercrantz

SKOGS- OCH LANTBRUKS-
TJÄNSTEMANNAFÖRBUNDET, SLF

Göran Andersson

TRÄDGÅRDSANLÄGGARNA
I SVERIGE, STAF

Gunilla Nordberg

GRÖNA NÄRINGENS
RIKSORGANISATION, GRO

Maria Lundvall

SVENSK DJURSJUKVÅRD, SVDV
Marita Teräs

NATURVETARNA

Tvinga bankerna att acceptera kontanter

ETT KONTANTLÖST SAMHÄLLE DRABBAR LANDSBYGDEN HÅRDAST, SKRIVER **STAFFAN NILSSON** OCH **ÅSE CLASSON** I "HELA SVERIGE SKA LEVA", OCH KRÄVER ATT RIKSDAG OCH REGERING TVINGAR BANKERNAS ATT TA EMOT KONTANTER.

HELA SVERIGE SKA leva ställer sig helhjärtat bakom upproret som Björn Eriksson startat: mot bankernas försök att skapa ett kontantlöst samhälle. Kontanter är ett de facto existerande lagligt betalmedel och det ska bankerna rätta sig efter.

Bankerna driver på mot ett kontantlöst samhälle där det som gäller är betalning med kort eller annan teknisk utrustning – och de gör det i snabb takt och på ett okänsligt sätt. Vi ska självfallet utnyttja den nya tekniken som på många vis underlättar och effektiviserar transaktioner. Men det ska inte ske på ett sådant sätt att det skapar stora problem för enskilda människor som inte kan eller har svårt för att använda den nya tekniken. Inte heller så att små föreningar och företag ställs

I höst får Sverige nya sedlar.

FOTO: RIKSBANKEN

inför problem som riskerar att kullkasta verksamheten.

Problemen med den krympande kontanthandlingen finns i hela landet, men de är särskilt svåra på stora delar av landsbygden. Där saknas ofta

möjligheter att betala med kort eller med mobilen för att förbindelserna helt enkelt inte fungerar; det finns inget mobilnät.

Hela Sverige ska leva med alla lokala utvecklingsgrupper

jobbar hårt för att bygga bynät, och fiberföreningar etableras nu i rask takt. Vi trycker också på för att förbättra mobiltäckningen i hela landet.

INNAN EN NY struktur finns på plats kan rimligen inte ett existerande system skrotas. Tyvärr är det här inte det enda exemplet på förändringar som drabbar landsbygden och dess befolkning negativt. Det är hög tid att riksdag och regering går in och hindrar dessa stora privata aktörer från att utesluta en betydande del av befolkningen från grundläggande service.

Kontanter som betalmedel kommer alltid att behövas – om än i mindre omfattning.

**Staffan Nilsson
Åse Classon**

ORDFÖRANDE,
HELA SVERIGE SKA LEVA

Kan vi sätta oss in i tiggarnas situation?

VARFÖR BLIR MÄNNISKOR upprörda när någon ber dem om pengar?

Kan man som född och uppvuxen i det svenska välfärds-systemet sätta sig in i en tiggares situation?

Vad händer med oss och vad händer med tiggaren i ett möte mellan dessa olika världar?

Medlemmar ur det Möln-dalsbaserade nätverket Konst-Kollektivet gav i SV Arena den

24 februari ett utdrag ur sin kommande föreställning om en fråga som är lätt att tycka till om men svår att sätta sig in i. Föreställningen följdes av öppen dialog i SV Arena, där en mycket engagerad publik diskuterade frågan ur många perspektiv. Medarrangör var Kultur & fritidsförvaltningen, Partille kommun.

Jessica Bergström

SV PARTILLE

Anna Fallström, Pontus de Salareff Klarén, Aiina Larsson och Siri Hanbert i Konstnärskollektivet.

Så kommer du igång med digitala studiecirklar

Studiecirklar på nätet – ja, det funkar! Studieförbundet Vuxenskolan (SV) har flera cirklar i gång, bland annat i SV-avdelningarna i Värmland och Blekinge.

IT. Att genomföra digitala studiecirklar kräver en särskild pedagogik.

Johanna Krook, IKT-pedagog (IKT står för information, kommunikation, teknik), arbetar på Studieförbundet Vuxenskolan (SV) som projektledare för att inspirera, handleda och utveckla användningen av digitala möjligheter i folkpedagogen.

– Det började med digitala studiematerial. Nu kan SV-avdelningar som är på hugget utbilda cirkelledare i pedagogik som är lämplig för digitala cirklar.

– Alla SV-avdelningar ska kunna hjälpa en cirkelledare som vill leda studiecirklar digitalt, säger Johanna Krook. ◀

Alla SV-avdelningar kan hjälpa cirkelledare som vill lära ut digitalt. FOTO: GRAPHIC STOCK

Annonser med aktuella kurser

■ Impuls har annonser med speciella kurser i följande nummer: 2, som kommer i mars, och 3, som kommer i april.

Vill du annonsera, kontakta:

Cecilia Lindstrand,
tel 040-16 54 86
E-post: cecilia.lindstrand@ardeo.se

Ett skapande sinne oavsett ålder!

Det är NU du har möjlighet att göra det du alltid drömt om eller inte vågat tidigare. Sök till Konstskolan eller Textillinjen på Önnestads folkhögskola. Din livserfarenhet och brinnande intresse behövs!

Vi har **Öppet Hus** lördagen den 11/4 kl 11-15.
Kom gärna och besök oss då eller ring 044-7850100 alt.
maila.madlein.fallgren.onnestad@folkbildning.net

ÖNNESTADS FOLKHÖGSKOLA

Vi ser fram emot din ansökan!

www.onne.se

Slöjdsommar 2015

I den unika kulturmiljön vid Fågelsjö Gammelgård Bortom Åa anordnar vi många kurser i traditionella slöjdetekniker.

Läs mer på vår hemsida:
www.fagelsjo.nu

Begär kursprogram!

Fågelsjö Kursgård
I Orsa Finnmark, 820 50 LOS.
Tfn: 070-5383876,
tapp.nilsson@telia.com

PRO FOLKHÖGSKOLA

Bildning, gemenskap och lärande i vacker bruksmiljö.
Kom till Gysinge och ta del av vårt spännande kursutbud:

Allmän kurs 15 veckor;
start 23 september
Korta kurser; hantverk, data,
dans, friskvård m m

För mer info:
Ring: 0291-212 23
Maila: kurser@pros.fhsk.se
Hemsida: www.pros.fhsk.se

En resurs för dig!

Fantastiskt sortiment av material för smyckes-tillverkning: Silver, silverlera, glasfusing, emaljering m.m.
Vill du vidareutbilda dig finns en mängd kurser. Ring oss !

www.pmc.se www.pmcakademin.se
Tel. 018-36 01 36

Gerlesborgsskolan

BOHUSLÄN OCH STOCKHOLM

Akvarell för nybörjare

Bengt Jacobsson
BOHUSLÄN
29/4-3/5

Våga prova!

Lars Sandgren
BOHUSLÄN
3-4/8

Gerlesborgsskolan
0523-517 10
www.gerlesborgsskolan.se

Knäckebröd för själen
Sommarkurs på
Fornby folkhögskola i Dalarna
4-7 augusti

Täljeri, keramik, akvarell, målarkurs, digital konst/ blandteknik, vilda broderier, vävning.

www.fornby.se facebook.com/fornby

Vinn bok om huskurer

Lösning till Kulturkrysset nr 8/2014.

Projekt för ökat brukarinflytande

SV i Uppsala län får nära två miljoner för att driva arbetet

Allmänna arvsfonden har beviljat Studieförbundet Vuxenskolan Uppsala län (SV) 1 931 000 kronor för det första året i ett treårigt projekt för att öka brukarinflytandet i Uppsala län.

BIDRAG. Projektet "Forum för brukarinflytande i Uppsala län" ska skapa förutsättningar för att öka brukarnas inflytande på vård och omsorg.

– Det finns redan många bra mindre projekt och ansatser att öka brukarinflytandet i länet.

Inte minst har brukarföreningarna jobbat med detta under lång tid. Med Forum för Brukarinflytande tar vi för första gången ett helhetsgrepp om frågan. Vi ska försöka samla in goda exempel och metoder, vidareutveckla och sprida dem, säger Fredrik Sjöberg, verksamhetschef för SV Uppsala län.

– Målet är att vi tillsammans – brukare, kommuner och landsting och forskningen – ska hitta sätt att få brukar-

inflytande att bli en naturlig del i verksamhetsutvecklingen i kommuner och landsting. För att det ska fungera måste metoderna komma ur brukarperspektivet, säger projektledaren Anna-Maria Lundberg.

Medsökande i projektet är:

- Brukarnätverket NSPH i Uppsala län (Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa).
- FUB Uppsala län (Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning).
- Regionförbundet Uppsala län.

SV UPPSALA LÄN har i många år arbetat med olika föreningar för brukare. SV sprider information och anordnar till exempel studiecirklar i egenmakt, och på senare tid har SV även engagerat sig i Brukarnas Revisionsbyrå i Uppsala län, som utför brukarrevisioner på institutioner.

– Vårt engagemang för personer med olika funktionsnedsättningar gör att detta känns som ett naturligt steg vidare för ett samhälle som inkluderar alla, säger Fredrik Sjöberg. «

Folkbildare från hela Norden möttes i Köpenhamn i januari.

Främlingsfientlighet på agendan när FNV möttes

Det finns mycket för folkbildningen i Norden att göra! Främlingsfientlighet och integration samt att få med unga i verksamheten är stora utmaningar.

Generalsekreterarna i Förbundet Nordisk Vuxenutbildning (FNV), hade många frågor att diskutera när de träffades i Köpenhamn den 20 januari, detta inför en eventuell framtidsansökan till Nordiska rådet.

NORDISKT. Studieförbundet Vuxenskolan (SV) är det enda studieförbund från Sverige som är medlem. Ann-Marie Winberg (SV), är generalsekreterare i FNV. Övriga medlemmar är systerorganisationer i de nordiska länderna.

Beatrice Östman är ordförande i FNV. Hon kommer från SFV Bildning i Finland. Övriga

i styrelsen är Elinor Harder Andersen från Fora i Danmark, Stefan Landberg från SV, vice ordförande i FNV, och Ann-Marie Winberg.

Vidare deltog Bernhard Trier Fredriksen, Fora, Stefan Andersson, ekonomichef för SFV Bildning, Per Paludan Hansen, LOF Danmark, Kjersti Gångsö, generalsekreterare för Studieförbundet Kultur och tradition i Norge, Niklas Lundgren, förbundschef SV, och Kristin Madsen, generalsekreterare för Senterpartiets Studieförbund (SpS) i Norge.

Mycket av diskussionerna handlade om respektive stats ökande krav på tydlighet i uppföljning och hur vi som studieförbund möter främlingsfientliga strömningar i våra nordiska länder. «

Världens största musikfestival i höst

FOLKBILDNINGSFÖRBUNDET, studieförbundens intresseorganisation, har tre fokusområden i år:

- Världens största musikfestival
- Unga arbetslösa
- Demokrati.

Världens största musikfestival har Impuls tidigare berättat om. Den genomförs på olika platser över hela Sverige den 5–11 oktober. Demokratiområdet är nytt för i år och en arbetsgrupp är tillsatt.

VÄVDAGAR I HÄLSINGLAND

med stick, sy och broderi

21 – 22 – 23 MAJ 2015

Fri entré

Företagare i branschen säljer garner, vävstolar och vävredskap i Holma-Helsinglands lokaler i Sörforsa, ca 1 mil från Hudiksvall.

Textila utställningar, hantverksdemonstrationer, modevisning och workshops.

Holma-Helsinglands AB i samarbete med Forsa Folkhögskola

Torsdag och Fredag 09.00 – 16.30
Lördag 09.00 – 15.00

BOCKENS GARNER

Region Gävleborg

Annali Rogeman: FN måste sätta mätbara mål för kvinnors väg ur fattigdom.

ANNELI ROGEMAN

»Den som vill arbeta för världens fattiga flickor och kvinnor måste följa pengarna och mäta resultaten – ur kvinnornas perspektiv.»

En majoritet av världens fattiga är kvinnor och flickor. Ändå vet ingen hur mycket av det internationella biståndet som kommer dem till del, eftersom pengarna inte följs upp utifrån kön. Ofta betyder det att män drar nytta av biståndet, som omfattar hela 1 076 miljarder kronor varje år.

Det är värt att uppmärksamma just nu när FN:s kvinnokommission håller sitt årliga toppmöte i New York. Deltagare från hela världen, bland dem representanter för Sveriges regering, kommer under drygt en vecka att diskutera hur flickors och kvinnors rättigheter ska stärkas i världen.

Samtidigt är arbetet med FNs nya globala utvecklingsmål, som ska gälla fram till 2030, inne i slutskedet. Mycket är redan förhandlat och nästintill klart. 17 mål och 169 delmål är formulerade. Nu är det avgörande hur utvecklingsmålen ska mätas.

OM DET INTERNATIONELLA biståndet fördelades lika mellan kvinnor och män skulle världens fattigaste kvinnor få betydligt bättre möjligheter att förändra sina liv. Och om FN antar globala utvecklingsmål som tydligt mäter kvinnors väg ur fattigdomen skulle det sätta press på både politiker och det civila samhället att åstadkomma förändring.

De här två sakerna hänger förstås ihop – att följa pengarna och att mäta vilka resultat som uppnås. Ur kvinnornas perspektiv.

We Effect arbetar med att bekämpa fattigdom i 24 länder. Vi ser tydligt i

vår verksamhet hur viktigt det är att följa pengarna. Sedan 2009 går mer än hälften av We Effects bistånd i Latinamerika till kvinnor och snart har vi genomfört detta i samtliga verksamhetsländer.

DET HAR SNABBT gett framgångar, exempelvis att 70 procent av deltagarna i We Effects landsbygdsutvecklingsprogram i Latinamerika ökat sina inkomster sedan biståndet blev jämställt. Vi har också sett att antalet kvinnor i beslutsfattande positioner i flera fall har dubblats i de organisationer som vi arbetar med i Latinamerika.

Internationellt finns också bred enighet om att ökad jämställdhet är avgörande för minskad fattigdom och ett effektivt bistånd. Det handlar inte bara om rättvisa, utan lika

mycket om att satsningar på kvinnor ger resultat. En lång rad rapporter, från bland annat FNs jordbruksorgan Fao och Världsbanken, drar dessa slutsatser. Fao har räknat ut att om kvinnor fick möjlighet att bruka jorden på samma villkor som män skulle 100 miljoner människor slippa gå hungriga.

Trots enigheten återstår mycket att göra. Inte ens Sverige, som prioriterar jämställdhet högt i sitt biståndsarbete, följer hur biståndspengarna fördelas mellan könen.

Enligt en internationell överenskommelse ska alla länder som tar emot bistånd kunna spåra hur mycket av pengarna som används för att öka jämställdhet och stärka flickors och kvinnors rättigheter. Men endast vart tredje mottagarland har ett sådant system på plats.

TRE FJÄRDEDELAR AV EU-biståndet saknar jämställdhetsfokus, trots att EU borde vara en förebild för världens biståndsgivare. Och så helhetsbilden: 1 076 miljarder i internationellt bistånd varje år som bara i undantagsfall följs upp med hänsyn till kön.

Sveriges regering vill driva en feministisk utrikespolitik. Att lyfta dessa frågor i FN borde vara både angeläget och möjligt. Budskapet är egentligen enkelt: Den som vill arbeta för världens fattiga flickor och kvinnor måste följa pengarna och mäta resultaten – ur kvinnornas perspektiv. På köpet kommer en mer effektiv fattigdomsbekämpning som gynnar alla. ◀

Annali Rogeman är vd för We Effect